

Χανιώτικα νέα
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ 3 Σεπτεμβρίου 2016

διαδρομές

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ / ΤΕΧΝΕΣ / ΙΣΤΟΡΙΑ / ΒΙΒΛΙΑ / ΜΟΥΣΙΚΗ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΕΛΙΑ ΒΕΡΓΑΝΕΛΑΚΗ

Οδοιπορικό
στο νησί
του Πάσχα

diadromes@haniotika-nea.gr

ΕΛΙΑ ΚΟΥΜΛΗ

editorial

την καρδιά του Ειρηνικού Ωκεανού, κυριολεκτικά στην άλλη άκρη του κόσμου, βρίσκεται ένα μικρό ηφαιστειογενές νησάκι, γνωστό στους περισσότερους λόγω του ονόματός του αλλά και των παράξενων μονολιθικών αγαλμάτων που βρίσκονται σπαρμένα στις πλαγιές του. Ο λόγος για το Νησί του Πάσχα, στο οποίο έχουμε την ευκαιρία να περιηγηθούμε στο σημερινό τεύχος των "διαδρομών", χάρη στο οδοιπορικό του συνεργάτη μας Γιάννη Φίλη.

No.529

Φανταστικό
μουσείο

Ντομένικο Γκιρλαντάγιο (Domenico Ghirlandaio), "Το θαύμα του αναστημένου παιδιού" (Παράσταση από τη διακόσμηση ενός εικονογραφικού κύκλου με σκηνές από τη ζωή του Αγίου Φραγκίσκου), περ. 1485, Παρεκκλήσι Francesco Sasseti, Εκκλησία της Αγίας Τριάδας (Santa Trinita), Φλωρεντία.

Επιμέλεια: **ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ**
Ιστορικός Τέχνης - Αρχαιολόγος
Humboldt Universität zu Berlin
lastjudgment1540@hotmail.com

τις αρχές της δεκαετίας του 1480 ο Φλωρεντινός τραπεζίτης Φραντζέσκο Σασσέτι (Francesco Sasseti) έπειτα από μια αποτυχημένη και στον τελικό της απολογισμό ταπεινωτική απόπειρα να κερδίσει για τα φιλόδοξα του σχέδια τη δομνικανή εκκλησία της Σάντα Μαρία Νοβέλλα (Santa Maria Novella) όπου κατείχε τα δικαιώματα ενός οικογενειακού παρεκκλησίου, θα θέσει αντ' αυτής την εκκλησία της Αγίας Τριάδας (Santa Trinita) στο επίκεντρο της δράσης του ως μαϊκήνας των τεχνών. Μέσα σε τρία χρόνια (1483-1486) ο προεξέρχων ζωγράφος της εποχής του Ντομένικο Γκιρλαντάγιο (Domenico Ghirlandaio) θα φέρει σε πέρας τη διακόσμηση του οικογενειακού και ταφικού παρεκκλησίου του Σασσέτι. Τον κεντρικό θεματικό πυρήνα της αποτελούσαν επεισόδια από τη ζωή του προστάτη του ονόματος του παραγγελιοδότη, Αγίου Φραγκίσκου της Ασίζης, ενώ το εικονογραφικό πρόγραμμα προέβλεπε και μια "Προσκύνηση των Μάγνων" για την εικόνα του βωμού (επίσης από τα χέρια του Γκιρλαντάγιο). Παράλληλα ο Σασσέτι θα αναθέσει στο Τζιουλιάνο ντα Σανγκάλλο (Giuliano da Sangallo) τη διαμόρφωση των πλαϊνών πλευρών του παρεκκλησίου με την προσθήκη σε δύο κόγχες δύο μεγαλοπρεπών, όχι μόνο στη μορφολογία, αλλά και στην επιμέρους διακόσμησή τους, εμπροσθίων από το αρχαίο πνεύμα σαρκοφάγων από πολύτιμο μάρμαρο για τον ίδιο και τη γυναίκα του Νόρα Κόρσι (Nora Corsi).

Οι σκηνές από το βίο του Αγίου Φραγκίσκου που έχουν συμπεριληφθεί στο εικονογραφικό πρόγραμμα ανταποκρίνονταν στον κανόνα που διέπει την απόδοση αντίστοιχων κύκλων -όπως π.χ. το παρεκκλήσιο Μπάρντι (Bardi) δια χειρός Τζιόττο (Giotto) στην εκκλησία του Τιμίου Σταυρού (Santa Croce) επίσης στη Φλωρεντία- και συμπεριελάμβαναν την απόδοση επεισοδίων, όπως "Η αποποίηση των επίγειων αγαθών", "Η επικύρωση του φραγκισκανού κανόνα", "Το θαύμα της λήψης των στιγμάτων", "Το θαύμα της ακαΐας ενώπιον του οθωμανού σουλτάνου" και "Ο θάνατος του Αγίου Φραγκίσκου". Δεν λείπουν βέβαια οι απαραίτητες βιοματικές αναφορές στο πρόσωπο του παραγγελιοδότη, όπως π.χ. η αναχρονιστική τοπογραφική τοποθέτηση της σκηνής όπου ο Φραγκίσκος αποποιείται τα επίγεια αγαθά, διαρρηγνύοντας τα μάτια του ενώπιον του πατέρα του, όχι όπως είθιστο κατά την παράδοση στην Ασίζη (Asisi) (βλ. την εκδοχή του Τζιόττο στην Ασίζη σε παλαιότερο έκθεμα του Φανταστικού Μουσείου), αλλά στη Γενεύη, χρηματικοοικονομικό κέντρο και τόπο επαγγελματικής δράσης του τραπεζίτη Σασσέτι στην υπηρεσία των Μεδίκων.

Βιοματικές αναφορές ενέχει και η εντός του κύκλου χρονικά ανακόλουθη τοποθέτηση της σκηνής της "Επαναφοράς στη ζωή του παιδιού ενός Ρωμαίου γραμματέα" από τον Άγιο

Φραγκίσκο, πριν από τη σκηνή του θανάτου του Αγίου. Σήμερα γνωρίζουμε ότι η σκηνή αυτή κλήθηκε να αντικαταστήσει στην πορεία των εργασιών την αρχικά προγραμματισμένη απόδοση του επεισοδίου της "Εμφάνισης του Αγίου Φραγκίσκου ενώπιον των αδερφών μοναχών στην Αρλ".

Η αιτία της ενσωμάτωσης του επεισοδίου της "Ανάστασης του παιδιού" θα πρέπει να αποδοθεί στον θάνατο του γιου του παραγγελιοδότη Τεόντορο Α' (Teodoro I) στα 1479 και τη γέννηση την ίδια χρονιά ενός άλλου αρσενικού κληρονόμου που έφερε το ίδιο όνομα. Σε αυτό το πρίσμα δε θα πρέπει να αποδοθεί στην τύχη και η σημαίνουσα θέση που η εν λόγω παράσταση έχει λάβει εντός του κύκλου στον άξονα ακριβώς της εικόνας του βωμού. Στην "Προσκύνηση των ποιμένων" μια κενή αρχαία σαρκοφάγος κάνει την εμφάνιση της πίσω από το Θείο Βρέφος ως υπόμνηση των Παθών, του θανάτου, αλλά και ως ταυτόχρονη παραπομπή στην επερχόμενη Ανάσταση και στην ελπίδα της μετά θάνατου σωτηρίας. Προσκυνώντας γονατιστός και με τα χέρια σε στάση δέσσης το Θείο Βρέφος, ο Σασσέτι, το ολόσωμο πορτραίτο του οποίου όπως και της γυναίκας του διακρίνονται εκατέρωθεν της εικόνας του βωμού, τιμά ταυτόχρονα τη μνήμη του αποθανόντος τέκνου του, δοξάζοντας παράλληλα με την έκκεντρη τοποθέτηση της σκηνής του φραγκισκανικού "θαύματος του παιδιού" την "ανάστασή" του δικού του παιδιού, μέσω της απόκτησης ενός νέου αρσενικού κληρονόμου.

Η απόδοση της σκηνής του θαύματος ενέχει ταυτόχρονα και το χαρακτήρα ενός ανεκτίμητου ιστορικού - φωτογραφικού ντοκουμέντου, καθώς το επεισόδιο λαμβάνει χώρα στη Φλωρεντία και πιο συγκεκριμένα στην πλατεία μπροστά από την εκκλησία της Αγίας Τριάδας. Διακρίνονται η αρχική ρωμανική πρόσοψη της εκκλησίας, η γέφυρα Ponte Trinita, καθώς και το παλάτι Σπίνι-Φερόνι (Spini Feroni), από ένα παράθυρο του οποίου στο φόντο της παράστασης το στο πρώτο πλάνο αναπαυτικά καθισμένο, τις ευλογίες του Αγίου Φραγκίσκου δεχόμενο παιδί βουτάει στο κενό. Ανάμεσα στα ιστορικά διακριτά πορτραίτα των παρισταμένων θεατών, η έρευνα έχει αναγνωρίσει εκείνα των πατρικών (Μάζο ντελι Άλμπιτσι) Maso degli Albizzi, (Αντζελο Ατσιαιόλι) Angelo Acciaiuoli, (Πάλλα Στρότσι) Palla Strozzi και (Νέρι ντι Τζίνο Καππόνι) Neri di Gino Capponi, των ουμανιστών Άντζελο Πολιτσιάνο (Angelo Poliziano) και Μπαρτολομέο Φόντιο (Bartolomeo Fontio) αλλά και του ίδιου του Γκιρλαντάγιο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ. 3 - 6 ~ Πολιτισμός,
σερφαρίσματα

σελ. 7 ~ Συνέντευξη με
την Ελια Βεργανελλάκη

σελ. 8 - 10 ~ Οδοιπορικό
στο Νησί του Πάσχα

σελ. 11 ~ Τα τραγούδια του αϊτού

σελ. 12 ~ Παιδότοπος

σελ. 13 ~ Βιβλία, αφορητή

σελ. 14 ~ Ιστορικές αναφορές

σελ. 15 ~ Επιστήμη

σελ. 16 ~ Υγεία & Βότανα

3/9

Ανθιμος,
Ανθιμη,
Αριστίων,
Αριστέα,
Αρχοντής,
Αρχοντία,
Πολύδωρος,
Πολυδώρα,
Φοίβος,
Φοίβη

4/9

Ερμιόνη,
Μουσής,
Ροζαλία

5/9

Ζαχαρίας,
Ζαχαρένια

7/9

Κασσιανός,
Κασσιανή,
Σώζων

8/9

Σκιαδενή,
Τσαμπίκος,
Τσαμπίκα

ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

Εκθεση αφίσας για την Τυπογραφία

■ Με τα βραβευμένα έργα του 3ου διεθνούς διαγωνισμού αφίσας

Ο διεθνής διαγωνισμός αφίσας για την Τυπογραφία που για τρίτη συνεχή χρονιά διοργάνωσε το Μουσείο Τυπογραφίας ολοκληρώθηκε με 252 έγκυρες συμμετοχές από όλο τον κόσμο.

Οι μεγάλοι νικητές του διαγωνισμού θα αποκαλυφθούν το Σάββατο 24 Σεπτεμβρίου στις 7:30μ.μ. σε μια εκδήλωση αφιερωμένη στην τυπογραφία, στο πάντα φιλόξενο αμφιθέατρο του Μουσείου. Οι 30 καλύτερες αφίσες που θα επιλεγούν από την κριτική επιτροπή, θα παρουσιαστούν στην έκθεση και οι δημιουργοί τους θα λάβουν τιμητικές διακρίσεις.

Την ίδια βραδιά, θα αποκαλυφθούν και οι τρεις πρώτοι νικητές του διαγωνισμού, οι οποίοι θα λάβουν σημαντικότητα χρηματικά έπαθλα (1000 ευρώ ο πρώτος, 700 ευρώ ο δεύτερος και 500 ευρώ ο τρίτος).

Διακόσιες πενήντα δύο συμμετοχές από κάθε γωνιά του πλανήτη! Ένας διεθνής διαγωνισμός αφίσας που «ένωσε» επαγγελματίες και ερασιτέχνες των γραφικών τεχνών από -κυριολεκτικά- κάθε μήκος και πλάτος της Γης: Κολοράντο - Ιλινόις - Ιντιάνα (ΗΠΑ), Ουκρανία, Ιταλία, Ιράν, Ρωσία, Γαλλία, Αυστρία, Ολλανδία, Μαδρίτη - Βαρκελώνη (Ισπανία), Ταϊλάνδη, Κύπρος, Ιρλανδία, Κορέα, Λευκορωσία, Σλοβακία, Αυστραλία, Λίβανο, Ομάν, Πολωνία, Σερβία, Γερμανία, Ταϊβάν, Βέλγιο, Νέα Υόρκη, Ουγγαρία, Κολομβία, Ελβετία, Εκουαδόρ, Τουρκία, Λιθουανία, Μεγάλη Βρετανία, Αρμενία, Αυστραλία, Μεξικό, Πολωνία, Κροατία, Καναδά, Πεκίνο (Ιαπωνία), Σουδάν, Βουλγαρία, Χιλή, Αργεντινή, Νότιο Αφρική, Βενεζουέλα, Ινδία, Πακιστάν, Τσεχία, Σουηδία, Πορτογαλία και Ινδονησία και φυσικά από κάθε άκρη της Ελλάδας (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Αλεξανδρούπολη, Μεσσήνη, Πάτρα, Καρδίτσα, Καλύβια Αττικής, Καλαμάτα, Λευκάδα, Φθιώτιδα, Ραφήνα, Ρόδο, Φλώρινα, Χαλκίδα, Πέλλα, Πειραιά, Πιερία, Ξάνθη, Χαλκίδα, Ηράκλειο και Χανιά).

Ο φετινός διαγωνισμός έχει ιδιαίτερη αξία για το Μουσείο Τυπογραφίας καθώς τα διακεκριμένα έργα θα εκτίθενται στην αίθουσα όπου τον Μάιο του 2017 θα φιλοξενηθεί το Διεθνές Συνέδριο του Συνδέσμου Ευρωπαϊκών Μουσείων Τυπογραφίας (ΑΕΡΜ).

Μετά την εκδήλωση τα ονόματα των νικητών θα ανακοινωθούν από την ιστοσελίδα του μουσείου www.typography-museum.gr, τη σελίδα του μουσείου στο facebook και την εφημερίδα "Χανιώτικα νέα".

ΣΤΟΝ ΕΜΠΡΟΣΝΕΡΟ

Μουσικό φεστιβάλ στήριξης του Ερυθρού Σταυρού

Μουσικοί από Κρήτη, Βρετανία, Ιρλανδία και Σερβία θα εμφανιστούν φέτος στο ετήσιο φεστιβάλ μουσικής στο αμφιθέατρο του Εμπρόσνερου αύριο Κυριακή στις 7μ.μ. για να υποστηρίξουν τον Ερυθρό Σταυρό Χανίων και το Κοινωνικό Παντοπωλείο του Αποκόρωνα. Η εκδήλωση οργανώθηκε από τους Αποκορωνιώτες φίλους του Ερυθρού Σταυρού Χανίων.

Όπως αναφέρεται στη σχετική ανακοίνωση: «Το φετινό 6ο ετήσιο φεστιβάλ υπόσχεται μια αξέχαστη βραδιά ροκ και ποπ μουσικής με τους: Eric Whibley, επιτυχημένο Βρετανό σύνθετη / τραγουδιστή που μένει Κρήτη που θα ακολουθήσουν το Big Blue, ένα διεθνές συγκρότημα με μουσικούς από Κρήτη, Σερβία και το Ηνωμένο Βασίλειο με τον Παναγιώτη Παπαδόπουλο στο μαντολίνο.

Οι δημοφιλείς Groovistas από τα Χανιά, οι εξαιρετικοί 3Mak + Alison με τους Mike Hague, Kostas Papadonakis και Alexey Kirichenko με τη φωνή της Alison Hatzidakis, τους Irish Bob and the Terrible Tarmacers και τους καυτούς ρυθμούς των Trevor Bain και Nick Dutton.

Το πρόγραμμα θα κλείσει με τους Topless, ένα Ελληνικό ροκ γκρουπ που είχε

ξεσηκώσει το κοινό με τις επιτυχίες του στο περυσινό φεστιβάλ.

Όλοι οι καλλιτέχνες συμμετέχουν αψιλοκερδώς για να βοηθήσουν την προσπάθεια των φίλων του Ερυθρού

Σταυρού Αποκορώνου που υποστηρίζει άπορες οικογένειες στην Κρήτη».

<https://www.facebook.com/search/top/?q=embros%20neros%202016>

ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΑΝ. ΤΑΦΡΟΥ

Stray Blue & The Afro Nick

Οι Αδέσποτοι Μπλε "Stray Blue", ένα συγκρότημα τρίο με τον Χανιώτη Νίκο Αναστασάκη "The Afro Nick" στην κιθάρα και φωνή, τον Γιώργο Αθάνα στο μπάσο και φωνή και τον Γιώργο Παπάζογλου στα ντραμς, θα εμφανιστούν σήμερα Σάββατο στο Θέατρο Ανατολικής Τάφρου και ώρα 9μ.μ.

Ο Νίκος Αναστασάκης "The Afro Nick" (κιθάρα και φωνή) γράφει τραγούδια και του αρέσει να ταξιδεύει. Έχει συμμετάσχει σε πολλές συναυλίες στη Νέα Υόρκη, στα "Make Music New York Festival", "The Bitter End", "Mercury Lounge", "Lucille's BB King's", "Sullivan Hall", "Piano's", "Arlene's Grocery" κ.λπ.

Ο Γιώργος Αθάνας (μπάσο και φωνή) είναι ενεργό μέλος σε πολλά συγκροτήματα rock / funk στη Θεσσαλονίκη και ιδρυτικό μέλος των Peace of Joy και Hot Spread. Έχει συνεργαστεί με Hendrixin (Jimmy C W ex Funkadellic) Full Houze, Groove 4 και έχει ανοίξει συναυλίες των Pavlov's Dog, Dr. Feelgood, κλπ

Ο Γιώργος Παπάζογλου (Drums), πρώην μέλος των "Blues Wire", έχει συνεργαστεί με τον Μανώλη Φάμελο, τον Νίκο Ζιώγαλα, τους Chris and Clara (Walkabouts), κ.λπ.

Και οι δύο τους έχουν συνεργαστεί με Nick Gravenites (Σικάγο), Johnny Nicolas, Louisiana Red, Nellie Travis, Big Sleep, Nick and the Backbone, Space of Cakes, Steady Motion, καθώς και σε πολλές άλλες μπάντες και είναι ιδρυτικά μέλη του "Piece of Joy".

Είσοδος 3 ευρώ.

ΣΤΟΝ ΚΗΠΟ

Συναυλία με τους "Σχήμα Λόγου"

Συναυλία με το συγκρότημα "Σχήμα Λόγου" θα δοθεί τη Δευτέρα 5 Σεπτεμβρίου στον Δημοτικό Κινηματογράφο "Κήπος" και ώρα 9μ.μ. Είσοδος 5 ευρώ. «Ελάτε και φέτος σε αυτό το ταξίδι σε ήκους παραδοσιακούς, σε μοτίβα γνώριμα, να θυμηθούμε και να τραγουδήσουμε μαζί παλιά και νέα αγαπημένα τραγούδια» αναφέρεται στη σχετική ανακοίνωση.

Παίζουν οι: Σάκης Σακελλαρίδης (μπουζούκι, λαούτο, φωνή), Γιώργος Αντωνογιαννάκης (λύρα, φωνή), Αλεξάνδρα Βεργαδή (φωνή) Γιάννης Κορίνθιος (κιθάρα, φωνή), Βαλεντίνος Σταματιάδης (τύμπανα), Βασίλης Δασκαλάκης (πνευστά), Γιάννης Χριστοδουλάκης (μπάσο).

ΣΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Κρητική βραδιά Συλλόγου Αποκορώνου "Ο Χαρίλαος"

Συναυλία με κρητική παραδοσιακή μουσική θα πραγματοποιηθεί τη Δευτέρα 5 Σεπτεμβρίου και ώρα 9μ.μ. στα βορινά Σκαλάκια της Αγοράς. Για πρώτη φορά τόσο πολλοί οργανοπαίχτες από τον Αποκόρωνα συμμετέχουν σε μια βραδιά γεμάτη παραδοσιακή μουσική. Την σημαντική, αυτή εκδήλωση για τα χανιώτικα δρώμενα διοργανώνουν ο Παραδοσιακός Μουσικός Σύλλογος Αποκορώνου "Ο Χαρίλαος" με τον Σύλλογο Καταστηματαρχών της Δημοτικής Αγοράς Χανίων και τον Δήμο Χανίων.

ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΡΟΚΚΟ

Εκθεση για την πρώτη Ελληνίδα φωτογράφο

Εκθεση φωτογραφίας “Μαίρη Παρασκευά (1882-1951) - Η Πρώτη Ελληνίδα Φωτογράφος” σε επιμέλεια του Γιάννη Σταθάτου εγκαινιάζεται την Τετάρτη 7 Σεπτεμβρίου στις 8:30μ.μ. στον Άγιο Ρόκκο, Πλατεία 1821 @ Δασκαλογιάννη, Σπλάντζια,.

Θεματική της έκθεσης “Μαίρη Παρασκευά (1882-1951) - Η Πρώτη Ελληνίδα Φωτογράφος” έχει ιστορική βαρύτητα ενώ συνάμα είναι τρυφερή και ευαίσθητη. Ο επιμελητής Γιάννης Σταθάτος επέλεξε, τεκμηρίωσε και παρουσιάζει άρτια 30 έργα της Μαίρης Παρασκευά από το Αρχείο του Μουσείου Μπενάκη όπου σήμερα ανήκει η πολύτιμη συλλογή. Το έργο της παρουσιάστηκε για πρώτη φορά τον Σεπτέμβριο 2014 κατά τη διάρκεια των Φωτογραφικών Συναντήσεων Κυθήρων. Η Παρασκευά είναι η πρώτη Ελληνίδα φωτογράφος που δημιούργησε συστηματικό φωτογραφικό έργο, μεγάλο σε όγκο και υψηλό σε ποιότητα. Οι φωτογραφίες της παρουσιάζουν στιγμιότυπα από το περιβάλλον της μυθιστορηματικής της ζωής που ξετυλίχτηκε από την προεπαναστατική Ρωσία έως την Αίγυπτο, τις Μητροπόλεις της Ευρώπης και τα Μεσογειακά Θέρετρα των αρχών του 20ου αιώνα.

Ο επιμελητής της έκθεσης, θεωρητικός και ιστορικός της φωτογραφίας, ιδρυτής των Φωτογραφικών Συναντήσεων Κυθήρων, Γιάννης Σταθάτος σημειώνει: «Η μέχρι σήμερα κυρίαρχη εκδοχή της ιστορίας της Ελληνικής Φωτογραφίας στηρίζεται στη μελέτη και προβολή των επαγγελματιών φωτογράφων του ελλαδικού χώρου. Από τα τέλη όμως του 19ου αιώνα ανακαλύπτουμε μια παράλληλη και ριζικά διαφορετική διαδρομή: αυτή που διέγραψαν ορισμένοι ταλαντούχοι ερασιτέχνες της αστικής και μεγαλοαστικής κυρίως τάξης, το έργο των οποίων είναι ακόμα ελάχιστα γνωστό. Όπως αποκαλύπτεται από την πρόσφατη δωρεά του αρχείου της στο Μουσείο Μπενάκη, σημαντικότερο έργο ποιοτικά όσο και ποσοτικά δημιούργησε η Μαίρη Παρασκευά (1882-1951). Κόρη του Μυκονιάτη μεγαλοκτηματία Νικολάου Γρυπάρη, μεγάλωσε στην Μπαράνοφκα, το πατρικό κτήμα στη Βολυνία της Κριμαίας. Οι φωτογραφίες της, που την καθιστούν πρώτη Ελληνίδα φωτογράφο με ολοκληρωμένο και σε βάθος χρόνου προσωπικό έργο, συμπεριλαμβάνουν λήψεις από την Κριμαία, την Αίγυπτο, την Ελλάδα και άλλες Μεσογειακές χώρες. Πολυτιμότερες ίσως είναι οι εικόνες από τη ζωή στην προεπαναστατική Κριμαία, φωτογραφίες που αποπνέουν λυρισμό, ευαισθησία και νεανικό ενθουσιασμό συχνά εφάμιλλου των οικογενειακών φωτογραφιών του Jacques Lartigue».

Με την έκθεση φωτογραφίας “Μαίρη Παρασκευά (1882-1951) - Η Πρώτη Ελληνίδα Φωτογράφος” ολοκληρώνεται το τρίπτυχο αφιέρωμα στη Φωτογραφία που αναπτύσσεται στον Νομό Χανίων τον Αύγουστο και τον Σεπτέμβριο του 2016. Η πρώτη δράση του αφιερώματος περιελάμβανε την έκθεση φωτογραφίας “Αυτή

η Στιγμή που έχει προ πολλού παρέλθει - Προκλήσεις και Διλήμματα των Χανιωτών Φωτογράφων στο ξεκίνημα του 21ου αιώνα. Β' Μέρος” που παρουσιάζεται στο Κέντρο Φωτογραφίας & Κινηματογράφου Ζυμπαγού. Η δεύτερη δράση περιελάμβανε παρουσίαση του φωτογράφου Κωνσταντίνου Πίττα από τον ιστορικό και θεωρητικό της Φωτογραφίας, Κωστή Αντωνιάδη, μαζί με την παρουσίαση του φωτογραφικού λευκώματος “Εικόνες μιας άλλης Ευρώπης” στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Χανίων - Ελαιουργείον.

Η έκθεση φωτογραφίας “Μαίρη Παρασκευά (1882-1951) - Η Πρώτη Ελληνίδα Φωτογράφος” εντάσσεται στο πρόγραμμα “ΧΑΝΙΑRT 2016 - Εικαστικές Διαδρομές στο Νομό Χανίων” που για

τη φετινή περίοδο έχει γενικό θέμα: “Οδηγίες προς Ναυτιλλομένους και Ναυαγούς” και περιλαμβάνει εικαστικές εκθέσεις, διαλέξεις, μουσικές βραδιές και Δημιουργική Φιλοξενία Καλλιτεχνών (Art Residency) στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Χανίων - Ελαιουργείον. Η έκθεση συνδιοργανώνεται από την Περιφέρεια Κρήτης, την Περιφερειακή Ενότητα Χανίων, τον Δήμο Κυθήρων, την Εφορεία Αρχαιοτήτων Χανίων, το Μουσείο Μπενάκη, τις Φωτογραφικές Συναντήσεις Κυθήρων, το Κέντρο Φωτογραφίας & Κινηματογράφου Ζυμπαγού και το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Χανίων - Ελαιουργείον.

Η έκθεση θα είναι ανοικτή κάθε μέρα 8μ.μ. - 11μ.μ. έως τις 22.9.2016 με ελεύθερη είσοδο.

ΣΤΗΝ ΠΑΛΙΟΧΩΡΑ

“Art Week” 2016

Το Παλαιόχωρα “Art Week” ανοίγει τις πύλες του, για τέταρτη συνεχή χρονιά, σήμερα Σάββατο με ένα opening party στις 7.30 μ.μ. στην αίθουσα του Δήμου Παλαιόχωρας.

Σαράντα καλλιτέχνες από όλο τον κόσμο λαμβάνουν μέρος εκθέτοντας τα έργα τους μέχρι τις 18 Σεπτέμβρη, στην αίθουσα του Δήμου και σε 24 Art points στην Παλαιόχωρα (μπαρ, καφετέριες, ταβέρνες, ξενοδοχεία και παραλίες).

Όπως αναφέρεται στη σχετική ανακοίνωση: «Το Παλαιόχωρα “Art Week” ξεκίνησε πριν από 4 χρόνια με διάρκεια μίας εβδομάδας, απ’ όπου προήλθε και το όνομα της εκδήλωσης. Ωστόσο, στο τέλος της εβδομάδας αυτής κάποιοι άνθρωποι ζήτησαν να παραταθεί ο χρόνος για να προλάβουν να θαυμάσουν όλους τους πίνακες, τις φωτογραφίες και τα αγάλματα. Πλέον, το Παλαιόχωρα “Art Week” διαρκεί 16 ημέρες και φιλοξενεί ακόμη περισσότερες εκδηλώσεις, η πιο σημαντική από τις οποίες είναι η “Υποβρύχια έκθεση” στην παραλία “Μέθεξις”. Αυτή είναι η δεύτερη χρονιά που οι επισκέπτες μπορούν να καταδυθούν και να δουν την έκθεση. Φέτος 14 καλλιτέχνες

θα παρουσιάσουν μια σειρά από φωτογραφίες, αγάλματα κ.ά. Το “Art Week” προσφέρει ένα πρόγραμμα που αποτελείται από υποβρύχια μουσική, καλλιτεχνικά για παιδιά, καλλιτέχνες επί το έργον και περιήγηση στα έργα με τη συνοδεία κάποιου καλλιτέχνη. Επίσης θα πραγματοποιηθούν: Art week Party (7.9), Μαραθώνιος χορού (10.9), δημιουργικό σεμινάριο χορού (11.9). Και γι’ αυτούς που επιθυμούν κάτι πιο εύκολο μπορούν να παρακολουθήσουν το “BUTHOH DANCE” (17.9).

Για ακόμη μια χρονιά θα πραγματοποιη-

θει λοταρία. Οποιος επιθυμεί μπορεί να προμηθευτεί ένα εισιτήριο ούτως ώστε να έχει τη δυνατότητα να κερδίσει ένα από τα έργα των καλλιτεχνών. Η κλήρωση θα πραγματοποιηθεί στο πάρτι κλεισίματος στις 18 του Σεπτέμβρη. Το Παλαιόχωρα “ART WEEK” είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που οργανώνεται από κάποιους καλλιτέχνες και χρηματοδοτείται από χρήματα των ίδιων των καλλιτεχνών και τη στήριξη των τοπικών χορηγών».

Πληροφορίες στην ιστοσελίδα www.paleochora-art-week.com ή στο Facebook.

ΣΤΗΝ ΠΥΛΗ ΣΑΜΠΙΟΝΑΡΑ

Εκθεση - διαγωνισμός στατικού μοντελισμού

Την 17η έκθεση - διαγωνισμό στατικού μοντελισμού διοργανώνει ο Ομιλος Στατικού Μοντελισμού Χανίων από την Πέμπτη 8 έως την Κυριακή 11 Σεπτεμβρίου στο χώρο της Πύλης Σαμπιονάρα στο Κουμ Καπί.

Η εκδήλωση για την απονομή των βραβείων του διαγωνισμού θα γίνει την Κυριακή 11 Σεπτεμβρίου στις 7μ.μ.

Όπως αναφέρεται στο σχετικό δελτίο Τύπου του Ομίλου, «Οι παραλαβές των μοντέλων θα γίνονται στον χώρο της έκθεσης την Τετάρτη 07/09/16 από τις 2μ.μ. έως τις 8μ.μ. Τα ωράρια θα τηρηθούν αυστηρά και δε θα γίνονται δεκτά μοντέλα εκπρόθεσμα, εκτός ελαχίστων εξαιρετικών περιπτώσεων μετά απόφαση Δ.Σ. Να ευχαριστήσουμε την Κ.Ε.Π.Π.Ε.Δ.Η.Χ. - Κ.Α.Μ. για τον φιλόξενο χώρο που μας προσφέρει για άλλη μια φορά φέτος, το Ναυτικό Μουσείο Κρήτης, καθώς και τους χορηγούς μας για την σημαντική στήριξη τους για μια ακόμη χρονιά». Η έκθεση θα λειτουργεί Πέμπτη έως Σάββατο 2μ.μ. - 9μ.μ. και Κυριακή 10μ.μ. - 6μ.μ.

ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΤΑΦΡΟ

Κοσμοσυρροή για τη συναυλία αλληλεγγύης

ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΥΒΙΑΚΗΣ

Με μουσικές, κόσμο και... μηνύματα αλληλεγγύης, “πλημμύρισε” το βράδυ της Πέμπτης το θέατρο της Ανατολικής Τάφρου στο Κουμ Καπί των Χανίων.

Ε τον Κώστα Λειβαδά, τη Μελίνα Ασλανίδου και τον μεγάλο Κρητικό καλλιτέχνη Βασίλη Σκουλά, να “μαγεύουν” το κοινό με τις μουσικές και τα τραγούδια.

“Όταν είμαστε μαζί, ενωμένοι, μπορούμε να πετύχουμε πολλά”, είπε συγκινημένος, βλέποντας την αθρόα προσέλευση του κόσμου, ο Κώστας Λειβαδάς. Από νωρίς επικρατούσε το αδιαχώρητο και αρκετοί παρέμειναν όρθιοι για να απολαύσουν την συναυλία.

Η συναυλία, την οποία διοργάνωσε η ομάδα “συνάνθρωπος” με τη στήριξη του Δήμου Χανίων και της ΚΕΠΠΕΔΗΧ - ΚΑΜ, ξεκίνησε με τον Κώστα Λειβαδά στο πιάνο να ερμηνεύει το “κάθε μπαλκόνι έχει άλλη θέα” και άλλα δικά του τραγούδια. Στη συνέχεια ανέβηκαν στη σκηνή πρώτα η Μελίνα Ασλανίδου και μετά ο Βασίλης Σκουλάς.

Στο τέλος και οι τρεις καλλιτέχνες βρέθηκαν μαζί στη σκηνή με το κοινό να τους αποθεώνει και να τραγουδά μαζί τους.

Απευθυνόμενος στο κοινό ο Κ. Λειβαδάς αναφέρθηκε στο έργο της ομάδας Συνάνθρωπος, στην ανάγκη στήριξης των αδύναμων στρωμάτων

φωτογραφίες: Μάνθος Μακαρώνας.

της κοινωνίας, στα αγαπημένα του Χανιά, από τα οποία κατάγεται, αλλά και στη Μελίνα Ασλανίδου και τον Βασίλη

Σκουλά. Το πρόγραμμα περιλάμβανε τραγούδια αγαπημένα, τραγούδια του Κώστα Λειβαδά

ΜΕ ΤΟΝ ΓΙΑΝΝΗ ΜΟΡΤΖΟ

Θεατρική παράσταση για τον Ελευθέριο Βενιζέλο

Το θεατρικό έργο “Ελευθέριος Βενιζέλος” του Γρηγόρη Χαλιακόπουλου θα παρουσιαστεί την Τετάρτη 7 Σεπτεμβρίου και ώρα 9μ.μ. στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων. Η παράσταση πραγματοποιείται με την στήριξη της Περιφέρειας Κρήτης και η είσοδος θα είναι ελεύθερη για το κοινό.

«Οι θεατές έχουν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν την πορεία και τη δράση της ιστορικής αυτής προσωπικότητας, που ξεκίνησε με την Κρητική Επανάσταση, στη συνέχεια διπλασίασε τα σύνορα της Ελλάδας, κέρδισε δύο Βαλκανικούς Πολέμους και βρέθηκε κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο με την πλευρά των νικητών. Μέσα από μια αναμέτρηση με το χρόνο, η μορφή του Ελευθέριου Βενιζέλου περνά

από σκηνή σε σκηνή φωτίζοντας γεγονότα, συμβάντα και άγνωστες πτυχές της ζωής του. Τα νεανικά του χρόνια, η Κρήτη, οι γυναίκες που αγάπησε, τα επιτεύγματα και τα λάθη των πολιτικών του επιλογών,

οι νίκες και οι ήττες του, υφαίνονται θεατρικά μέσα από την σκηνοθετική δεινότητα του Γιάννη Μόρτζου, που συνάμα υποδύεται και τον μεγάλο πολιτικό άνδρα.

Συντελεστές: Συγγραφέας: Γρηγόρης Χαλιακόπουλος, Σκηνοθεσία: Γιάννης Μόρτζος, Μουσική: Φίλιππος Περιστερής, Σκηνικά κοστούμια: Λαμπρινή Καρδάρ, Video, οπτική απεικόνιση: Χριστίνα Οικονόμου, Φωτισμοί: Τάκης Ποδαρόπουλος, Βοηθός σκηνοθέτη: Ειρήνη Παπαδημητρίου

Παίζουν: Γιάννης Μόρτζος, Γ. Ζήκου, Βαγγέλης Πετρόπουλος, Βασίλης Σαμαριτάκης, Φώτης Τρυφωνόπουλος, Μανώλης Γεραπετρίτης, Τιτίκα - Ποθητή Μαρίνου και Ελεάννα Πουλίδα.

ΣΤΑ ΤΣΟΥΡΟΥΝΙΑΝΑ

Εκδήλωση τιμής και μνήμης

Εκδήλωση τιμής και μνήμης για τους ηρωικούς νεκρούς, θύματα της γερμανικής θηριωδίας, θα πραγματοποιηθεί αύριο Κυριακή και ώρα 11π.μ. στα Τσουρουνιά της Τοπικής Κοινότητας Τοπολίων του Δήμου Κισάμου.

Το πρόγραμμα της εκδήλωσης περιλαμβάνει επιμνημόσυνη δέηση, χαιρετισμό από τον δήμαρχο Κισάμου Σταθάκη Θεόδωρο, ομιλία για το χρονικό της ημέρας από τον κ. Τσουρουνάκη Γεώργιο του Θεοχάρη και κατάθεση στεφάνων.

ΣΤΟΝ ΑΛΙΚΑΜΠΟ

Τιμάται η μνήμη των αγωνιστών του 1895

Εκδήλωση προς τιμήν των αγωνιστών της Μεταπολιτευτικής Επιτροπής του 1895 διοργανώνουν ο Δήμος Αποκορώνου και ο Πολιτιστικός Σύλλογος Αλικάμπου “ΑΡΧΑΥΛΙ” σήμερα Σάββατο και ώρα 6μ.μ. στον Αλικάμπο Αποκορώνου (στη θέση Κλήμα).

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει: χαιρετισμό από τον δήμαρχο Αποκορώνου Χαράλαμφο Κουκιανάκη, χαιρετισμό από την πρόεδρο του Πολιτιστικού Συλλόγου Αλικάμπου “ΑΡΧΑΥΛΙ” Στυλιανή Γρυλλάκη, αναφορά στα ιστορικά γεγονότα από τον κ. Ιωσήφ Μιχελογιάννη π. βουλευτή Χανίων, κατάθεση στεφάνων στον χώρο του Ηρώου.

ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΕΛ.ΔΥ.Κ.

Εκδήλωση Μνήμης και παρουσίαση βιβλίου

Εκδήλωση Μνήμης και παρουσίαση του βιβλίου “Το χρονικό της Μάχης της ΕΛ.ΔΥ.Κ. 14-16/8/74” θα πραγματοποιηθεί τη Δευτέρα 5 Σεπτεμβρίου και ώρα 8μ.μ. στο Πολιτιστικό Κέντρο της Μητρόπολης (Α. Γιάνναρη 2).

Στην εκδήλωση θα απευθύνουν χαιρετισμό εκπρόσωποι των διοργανωτών ενώ κεντρικοί ομιλητές θα είναι οι: Βαγγέλης Μηραουδάκης, πολεμιστής του 4ου Λ/ΤΦ, ο Κώστας Δημητριάδης, επιμελητής του βιβλίου και ο συγγραφέας του βιβλίου, τελευταίος “Στρατοπεδάρχης της ΕΛ.ΔΥ.Κ.”, ταξίαρχος ε.α., Παναγιώτης Σταυρούλοπουλος.

Συνδιοργανωτές της εκδήλωσης είναι η Ιερά Μητρόπολη Κυδωνίας & Αποκορώνου, η Περιφερειακή Ενότητα Χανίων, ο Δήμος Χανίων, οι Εκδόσεις “Πελασγός” και οι “Κρήτες Βετεράνοι Πολεμιστές της Μάχης της ΕΛ.ΔΥ.Κ. '74”.

ΣΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

“Ο Γάμος του Θείου μου 2 - Η απαγωγή”

Η ερασιτεχνική ταινία - κωμωδία “Ο Γάμος του Θείου μου 2 - Η απαγωγή” θα παρουσιαστεί σήμερα Σάββατο και αύριο Κυριακή στις 8μ.μ. και στις 10μ.μ. στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων για ενίσχυση του έργου του “Χαμόγελου του Παιδιού”.

Πρωταγωνιστούν: Γιώργος Γκογκολάκης, Ελευθερία Κατσουλάκη, Άννα Λεμπεντέγκο.

Συνδιοργάνωση: Περιφερειακή Ενότητα Χανίων.

ΣΤΟ ΠΑΡΚΟ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΙΑΣ

Παράσταση Καραγκιόζη

Παράσταση Καραγκιόζη με το έργο “Ο Καραγκιόζης στο Λούνα Παρκ” θα παρουσιάσει το Θέατρο Σκιών του Ιωάννη Αθανασίου την Τρίτη 6 Σεπτεμβρίου στις 8μ.μ. στο Πάρκο Ειρήνης και Φιλίας.

Είσοδος: 5 ευρώ.

σερφ@ρίσματα

Της ΜΑΡΙΑΣ ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ

THISISSAND IS A UNIQUE PLAYGROUND
FOR CREATING AND SHARING AMAZING SANDSCAPES

To experience this special sand piling on your screen
start pouring right-away or download the app for your mobile

START >

Με άμμο

<http://thisissand.com>

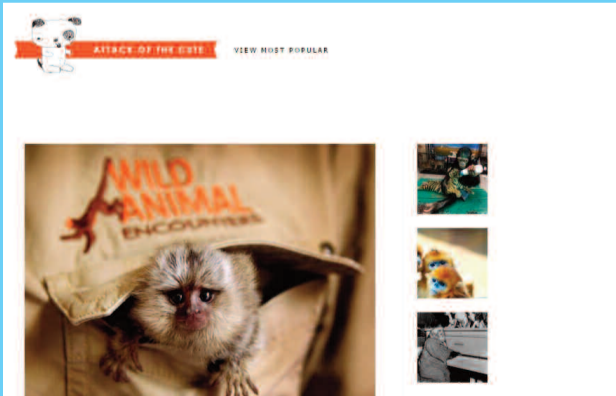
Είναι εθιστικό, ενίοτε καθηλωτικό και μπορεί να γίνει άκρωσ υπνωτιστικό. Λοιπόν εδώ, μπορείτε να φτιάξετε ό,τι θέλετε, με... άμμο. Χρησιμοποιώντας το ποντίκι σας "ρίχνετε" άμμο και δημιουργείτε από έργα τέχνης, ως αφηρημένες ανοπίσεις που σας κάνουν να χαλαρώνετε όταν τα νεύρα σας κτυπούν κόκκινο. Μπορείτε να αλλάξετε τα χρώματα της άμμου, να αυξομειώνετε την ένταση που "πέφτει" στην οθόνη και να "σώζετε" όποια έργα σας θεωρείτε πως είναι πολύ όμορφα για να χαθούν για πάντα στην λήθη του Ιστού. Δοκιμάστε το.

Συμβουλές και τρικ

<http://lifelife.com>

Πώς να διατηρείτε τέλειο το γουόκ σας; Πώς μπορεί να σκοτώσει ένας τυφώνας; Το ευκολότερο και νοστιμότερο home made παγωτό που φάγατε ποτέ, πώς να διαλέγετε τους ιδανικούς υπολογιστές για το σπίτι, πώς να γυμνάζεστε στο νερό και ένα σωρό ακόμα τρικ και συμβουλές για να διευκολύνετε την ζωή σας θα τα βρείτε συγκεντρωμένα εδώ. Οπως θα έχετε ήδη καταλάβει η θεματολογία γκάμα είναι τεράστια, κάτι που σημαίνει πως δεν υπάρχει περίπτωση να μην εντοπίσετε κάτι που θα τραβήξει το ενδιαφέρον σας. Ρίξτε του μια ματιά

Μουτράκια!

<http://attackofthecute.com>

Πόση τρυφερότητα χωράει ένα site; Ουκ έστιν αριθμός είναι η απάντηση για το συγκεκριμένο. Εδώ, τα λόγια είναι φτώχεια! Θα δείτε φωτογραφίες και βίντεο από τα πιο απίθανα μουτράκια, φατσούλες που θα σας μείνουν αξέχαστες, τρυφερά και αστεία εσττανάνε που αποκλείεται να μην "ανεβάσετε" σε κάποιο social media. Αν αγαπάτε τα ζώα, αν λατρεύετε τις ζουζουνίστικες φωτογραφίες, τότε σε αυτό το site θα "κολλήσετε".

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Η Ακρόπολη αποτελεί για τους Ευρωπαίους διανοούμενους, συγγραφείς και καλλιτέχνες του 19ου αιώνα έναν ιστορικό αλλά ταυτοχρόνως και μυθικό τόπο.

Φραγκίσκος Ρενέ ντε Σατωμπριάν, ο Σατωβριάνδος όπως ονομαζόταν στις παλιές ελληνικές μεταφράσεις, που γεννήθηκε το 1768 στο Σεν Μαλό, ταξίδεψε ως εξερευνητής στη Β. Αμερική, υπερασπίστηκε το βασιλικό καθεστώς κατά της Γαλλικής Επανάστασης, αλλά υπήρξε ένθερμος φιλέλληνας, υποστηρίζοντας με πάθος τον Αγώνα του 1821, θα φτάσει στην Ελλάδα το 1806 με σκοπό να ανέβει στον Ιερό Βράχο. Οι πρώτες εντυπώσεις του θα είναι απογοητευτικές: θα μείνει κατάπληκτος από την καθυστέρηση, την αμάθεια και τις προκαταλήψεις (χώρια που ερχόμενος θα κοιτάξει να πνιγεί στα ανοικτά της Κέρκυρας), αδυνατώντας να ταιριάξει όσα έχει διδαχθεί από την αρχαιοελληνική του παιδεία με τις νεοελληνικές εικόνες. Όμως, όλα αυτά θα μείνουν πίσω αμέσως μόλις πατήσει το πόδι του στη γη της Αττικής. «Ένωθα», γράφει στο Οδοιπορικό του για την Ελλάδα (το οποίο θα μεταφράσουν, μεταξύ άλλων, ο Εμμανουήλ Ροΐδης και ο Ανδρέας Καραντώνης), «πως θα 'θελα να πέθαινα με τον Λεωνίδα και να ζούσα με τον Περικλή».

Αλλά να πώς ακριβώς περιγράφει την άφιξη στην Αθήνα και στην Ακρόπολη: «Επιτέλους, η μεγάλη μέρα που μας είδε να μπαίνουμε στην Αθήνα στην Αθήνα, ξημέρωσε. Στις 23 Αυγούστου, στις τρεις το πρωί, είμαστε όλοι επάνω στ' άλογά μας. Κι αρχίσαμε να παρελαύνουμε, σιωπηλοί, από την Ιερά Οδό. Πρέπει να βεβαιώσω πως κι ο πιο ευλαβικός από τους μυημένους στα Ελευσίνια Μυστήρια, δεν θα ένιωσε ποτέ τη δική μου συγκίνηση. Όλοι είχαμε φορέσει τι γιορτινά μας, ο γιαννίτσαρος είχε "γυρίσει" τα μέσα - έξω του τουρμπανιού του, και -γεγονός εξαιρετικό- είχε τρίψει και ξυστρίσει τ' άλογα. Περάσαμε την κοίτη ενός χείμαρρου, του Σαρανταπόταμου -ίσως νάταν ο Ελευσίνιος Κηφισός- είδαμε κάποια λείψανα χριστιανικών ναών, χτισμένων ίσως πάνω στον τάφο εκείνου του Ζάρκα που ο Απόλλων του είχε διδάξει τη μουσική. Κάποια άλλα ερείπια μας δείχναν σε ποιο σημείο υψωνόνταν τα μνήματα του Εύμολπου και

Ο Σατωμπριάν στον Ιερό Βράχο της Ακρόπολης

του Ιπποθόντα. Το πρώτο που χτύπησε τα μάτια μου ήταν η Ακρόπολη, φωτισμένη από τον ήλιο, που μόλις είχε βγει... Παρουσίαζε ένα συγκεχυμένο σύνολο από τα κιονόκρανα των Προπυλαίων, τις κολώνες του Παρθενώνα, τον ναό του Ερεχθείου, τις επάλξεις ενός τείχους φορτωμένου κανόνια, από τα γοτθικά ερείπια των χριστιανών κι από τις καλύβες των Οθωμανών».

Περιδιαβαίνοντας την Ακρόπολη, ο Σατωμπριάν αρχίζει να καταγράφει τα πάντα: την υψηλή αρχιτεκτονική των μνημείων, τους βανδαλισμούς που υπέστησαν από τους Ενετούς και τον λόρδο Ελγιν, τον μινιρέ που βρίσκεται στο πιο υψηλό σημείο του Παρθενώνα και από τον εξώστη του οποίου μπορεί κανείς να λουστεί στη δύναμη και τη διαύγεια του αττικού φωτός: «Όποιος τώρα θέλει να συλλάβει τη θέα αυτής της έκτασης ας τη φανταστεί αλλού γυμνή και σκεπασμένη κίτρινα ρέικια, αλλού να κόβεται από συστάδες λιόδεντρων από αμπέλια και μικρά χωράφια φυτεμένα με κριθάρι. Ας υποθέσει κορμούς κίωνων και ερείπια αρχαία και μετα-

γενέστερα να βγαίνουν μέσα απ' αυτά τα σπαρτά, τοίχους ασβεστωμένους και φράχτες περιβολιών να χωρίζουν τα χωράφια. Εδώ κι εκεί στον κάμπο Αρβανίτισσες που τραβάν νερό από τα πηγάδια ή ξεπλένουν ρούχα Τούρκων. Η Αθήνα, η Ακρόπολη και τα ερείπια του Παρθενώνα ήταν σαν ντυμένα μ' εξαίσια άνθη ροδακινιάς, τα γλυπτά του Φειδία -φωτισμένα οριζόντια από μια ηλιαχτίδα- ήταν σαν να ζωντάνευαν και σαν να σάλευαν πάνω στο μάρμαρο από το παίξιμο των ίσκιων του ανάγλυφου. Μακριά η θάλασσα κι ο Πειραιάς ασπρογυάλιζαν στον ήλιο, κι ο Ακροκόρινθος, αντανακλώντας τη λάμψη της Ανατολής, λαμποκοπούσε στον ορίζοντα σαν πυρφόρο χρυσός βράχος».

Αποχαιρετώντας πάντως την Ακρόπολη και την Αθήνα, ο Σατωμπριάν δεν μπορεί να αποφύγει -και πάλι- κάποιες πικρές σκέψεις. Τα ερείπια που μόλις επισκέφθηκε αντιπροσωπεύουν το πνεύμα ενός λαού τη μεγάλη ώρα της γέννησης και της άνδρωσής του. Οι Νεοέλληνες, που την εποχή της επίσκεψής του ζουν ακόμη υπό οθωμανική κυ-

ριαρχία, μοιάζουν γερασμένοι και άβουλοι, σαν να περιφέρονται άσκοπα στον τόπο του αρχαίου μεγαλείου. Παρόλα αυτά ο Σατωμπριάν δεν παύει να πιστεύει πως η Ακρόπολη αποτελεί την παρακαταθήκη του ευρωπαϊκού (αν όχι και του παγκόσμιου) πολιτισμού και πως παραμένει μια από τις σημαντικότερες στιγμές στην ιστορία της ανθρωπότητας -στιγμή την οποία πρώτη κληρονόμησε η Γαλλία της εποχής του. Ένας γνήσιος ρομαντικός με κλασική αγωγή.

(Πηγές: Σατωμπριάν "Οδοιπορικό. Η Ελλάδα του 1806. Από το Παρίσι στην Ιερουσαλήμ", μετάφραση Ανδρέας Καραντώνης, Δωδώνη 1979. Ερνέστ Ρενάν, Σατωμπριάν, Εντγκάρ Κινέ "Επίσκεψη στην Ακρόπολη", μετάφραση Αλέξανδρος Ζαγκούρογλου, εκδόσεις Καστανιώτη, 1999. Κώστας Ακρίβος "Αλλάζει ποικαμίσιο το φίδι", Μεταίχμιο, 2013).

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΑΠΕ - ΜΠΕ:
επιμέλεια

Νατάσσα Δομνάκη

ΓΙΑΝΝΗΣ
ΛΥΒΙΑΚΗΣ

Με τις αποσκευές της γεμάτες εμπειρίες επέστρεψε πρόσφατα από τη Νέα Ζηλανδία η Ελια Βεργανελάκη. Η Χανιώτισσα ηθοποιός, η οποία ακολουθεί πλέον και διεθνή καριέρα, πρωταγωνιστεί στη νέα ταινία μεγάλου μήκους του Florian Habicht. Η ίδια στα Χανιά συνεργάζεται με το Theatre 100 και την Ιώ Ασηθιανάκη αλλά και με τον Δημήτρη Μπαρνιά με τον οποίο έχει δημιουργήσει ένα σχήμα πειραματικής μουσικής, το feliformia.

ΕΛΙΑ ΒΕΡΓΑΝΕΛΑΚΗ

Στη Νέα Ζηλανδία με... άρωμα Χανίων

Ελια Βεργανελάκη γεννήθηκε στα Χανιά και σπούδασε Ρώσικη Φιλολογία στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Υποκριτική στην Ανώτερη Δραματική Σχολή "Δήλος" της Δήμητρας Χατούπη και Μουσική στο Βενιζέλειο Ωδείο Χανίων. Το 2013 πήρε Υποτροφία στην Ακαδημία της Τέχνης του Βερολίνου ως ηθοποιός και μουσικοσυνθέτης. Εργάζεται στο θέατρο και στον κινηματογράφο και είναι καθηγήτρια Υποκριτικής στο Δημόσιο ΙΕΚ Χανίων. «Το θέατρο απελευθερώνει τον άνθρωπο από τους περιορισμούς της λογικής και της ηθικής», λέει η ίδια σε συνέντευξή της στις "διαδρομές".

Μίλησε μου για τα πρώτα σου βήματα στο θέατρο και τη μουσική. Πώς ξεκίνησαν όλα;

Θα ξεκινήσω με τη μουσική, μιας και μπήκε στη ζωή μου πολύ νωρίς. Όταν ήμουν 5 ετών η μητέρα μου με έγραψε στο Ωδείο για να κάνω μαθήματα πιάνου και την ευγνωμονώ για αυτό. Ίσως να αναγνώρισε την μουσικότητά μου, ίσως να ήταν δικό της απωθημένο ή απλά να ήλπιζε πως η κόρη της θα είχε την "μπαλέτο, γαλλικά και πιάνο" παιδεία. Ελπίζω να μην την απογοήτευσα που έγινα το παιδί "ποδήλατο, γερμανικά και ντραμς"!

Το θέατρο ήρθε συνειδητά στην ζωή μου, αφού είχα ήδη ένα πτυχίο Πανεπιστημίου, όταν στα 26 μου χρόνια αποφάσισα να σπουδάσω Υποκριτική. Εγκαταστάθηκα στην Αθήνα και δούλεψα πολύ για να μαζέψω χρήματα για τη Δραματική. Ενα βράδυ σε ένα εστιατόριο στα Εξάρχεια σέρβιρα την Αλεξάνδρα Παυλίδου, η οποία αργότερα με βοήθησε προετοιμάζοντάς με για τις εισαγωγικές εξετάσεις στο Υπουργείο Πολιτισμού και με σύστησε στον πρώτο μου μέντορα και σκηνοθέτη θεάτρου τον Στέλιο Παυλίδη. Πριν καν μπω στην Δραματική παρακολούθησα ένα σεμινάριο masterclass με τον ίδιο δάσκαλο στην Υποκριτική κ άλλους σπουδαίους καλλιτέχνες όπως τον Μιχαήλ Μαρμαρινό, την Αγγελική Στελλάτου και τη Ρούλα Πατεράκη. Μαζί τους απέκτησα τις πιο γερές βάσεις για το ξεκίνημά μου και έμαθα πως το πιο σημαντικό στην τέχνη, όπως και στη ζωή, είναι να είσαι ταπεινός. Ακολούθησαν 3 μαγικά χρόνια στην Δραματική Σχολή της Δήμητρας Χατούπη όπου μπήκα γεμάτη και βγήκα πλήρης!

Το θέατρο "απελευθερώνει" τον άνθρωπο; Εσύ πως αισθάνεσαι όταν βρίσκεσαι στο σανίδι και τι αλλαγές βλέπεις στον εαυτό σου μετά το ξεκίνημά της πορείας σου στο θέατρο;

Το θέατρο απελευθερώνει τον άνθρωπο από τους περιορισμούς της λογικής και της ηθικής. Οδηγεί σε πρωτόγονες καταστάσεις. Για να μπορέσει να δημιουργήσει νέες σκέψεις θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από υπερβατικότητα και βία. Οχι βίαιη σωματική δράση αλλά συναισθηματικό σοκ. Το θέατρο δεν πρέπει να καίδηει αυτιά και μάτια αλλά, όπως λέει και ο Δημήτρης Δημητριάδης, να μας οδηγεί στην αναζήτηση αυτού που δεν υπάρχει, να μην μας αρκεί το υπάρχον και αυτό είναι ίσως εφικτό αν υπερβείς τα όρια.

Αυτή η αναζήτηση της υπέρβασης είναι η κύρια αίσθηση που έχω στη σκηνή. Μια αίσθηση ευθύνης που έχω απέναντι στο εαυτό μου και στο κοινό να ανακαλύψω κάτι που δεν υπάρχει και να το μεταδώσω. Αν το δω πιο απλά, είναι σαν ένα παιχνίδι που εμπεριέχει την παρατήρηση, τη δοκιμασία, τη μελέτη, την απόλαυση αλλά και την αποτυχία...

Αυτή είναι και η μέγιστη εξέλιξή μου μέσω του θεάτρου και του κινηματογράφου. Το ότι έμαθα να αποτυγχάνω, να παρατηρώ την αποτυχία, να το διασκεδάζω και να ξεκινώ ξανά από την αρχή.

Όσο για τη μουσική, ξεκίνησες -αν δεν κάνω λάθος- με κλασική μουσική και τώρα πειραματίζεσαι με ήχους.

Τι μουσικές ακούς; Ποιοι μουσικοί ή συγκροτήματα σ' αρέσουν περισσότερο;

Ο πειραματισμός ήταν ανέκαθεν μια διαδικασία που με έβγαζε από τις "ευκολίες" μου. Εμπνευστής μου σε αυτό το "ταξίδι" ήταν ο αγαπημένος μου δάσκαλος στα drums Νίκος Σιδηροκαστρίτης, στο πλευρό του οποίου έμαθα πως μουσική δεν είναι μόνο οι νότες ή τα χρομάτα, μουσική είναι και τα πουλιά, ο αέρας, το νερό στο ρυάκι, το βράσιμο του νερού στην κατσαρόλα, ο ήχος του σεντονιού στο κρεβάτι,

Φωτογραφία: Αργύρης Βαβουγιός

«Σε σχέση με άλλες επαρχιακές πόλεις πιστεύω πως στα Χανιά δίνονται αρκετές δυνατότητες για καλλιτεχνικά δρώμενα παρόλο που οι κρατικοί φορείς δεν δίνουν συχνά το "παρών"».

το τίναγμα των χαλιών, οι ήχοι όλοι, η πλάση όλη! Εδώ και δύο χρόνια σχεδόν συνοδοιπόρος μου στον πειραματισμό είναι ο Δημήτρης Μπαρνιάς, με τον οποίο έχουμε το πειραματικό μουσικό ντουέτο feliformia και τον θαυμάζω πολύ για όσα τολμά, γνωρίζει και δοκιμάζει στη μουσική! Κύριο ενδιαφέρον μας είναι ο χώρος στον οποίο θα παίξουμε και όχι τόσο το τι θα παίξουμε.

Με τραβάνε κυρίως μουσικές χωρίς στίχο, οι νότες είναι λέξεις από μόνες τους. Μου αρέσουν άπειροι μουσικοί και ίσως να μην έφταναν σελίδες πολλές για να τους κατονομάσω, μπορώ όμως να σου πω πως με επηρέασαν και με συγκλόνισαν μουσικοί όπως: Pink Floyd, Radiohead, Dead Brothers, Kurt Weill, Χατζιδάκις, Λένα Πλάτωνος, Augustus Pablo, Chopin, John Cage... πες μου πότε να σταματήσω... (γέλιο).

Αφορμή για να σου ζητήσω τη συνέντευξη δεν σου κρύβω ότι ήταν το ταξίδι σου στη Νέα Ζηλανδία για τον πρωταγωνιστικό ρόλο σε ταινία η οποία -νομίζω- θα προβληθεί το 2017. Από μόνο του το γεγονός ότι μια Χανιώτισσα ηθοποιός βρέθηκε στη Νέα Ζηλανδία για ταινία είναι σημαντικό. Μίλησέ μου για την ταινία και τον σκηνοθέτη της.

Για μένα αυτό το ταξίδι και αυτή η ταινία είναι ό,τι πιο σημαντικό στη ζωή μου, μια απεριγράπτη εμπειρία καλλιτεχνικά, αν και δεν μπορώ να σου κρύψω την πικρία μου για τη χώρα μας που ενώ διαθέτει σπουδαίους καλλιτέχνες δεν στηρίζει το ελληνικό σινεμά και επιβεβαιώνει για μια ακόμη φορά την ανικανότητά της να αξιοποιήσει τα "δώρα" της. Δυστυχώς δεν είμαι η μόνη ηθοποιός που στο εξωτερικό βρήκα αξιοκρατικό χώρο για δημιουργία ενώ η Ελλάδα επανειλημμένα μου έκλεινε πόρτες στα μούτρα. Αλλά ας μιλήσουμε καλύτερα για την ταινία... Ονομάζεται "under a full moon". Σίγουρα δεν μπορώ να μοιραστώ την πλοκή αλλά πρόκειται για μία ταινία μεγάλου μήκους που γυρίζεται στο βόρειο νησί της Νέας Ζηλανδίας. Υποδύομαι μια Ελληνίδα που το βάζει στα πόδια και φτάνει μέχρι την άλλη άκρη της γης για να αναζητήσει ανθρώπους από τον νεότερο παγκοσμίως πολιτισμό που ίσως να μην είναι τόσο διεφθαρμένοι και ψεύτες... Στο ταξίδι της γνωρίζει έναν επίσης απογοητευμένο άντρα, τον ρόλο του οποίου υποδύεται ο Matthew Sunderland, ένας σπουδαίος και αναγνωρισμένος ηθοποιός, για μένα ο καλύτερος που έχω ποτέ συνεργαστεί, και μαζί περνούν χρόνο σαν να μην υπάρχει αύριο. Είναι μια ταινία δράματος με ανατροπές, μαύρο χιούμορ και στοιχεία παράδοσης των Μαορί, μια ταινία που ο σκηνοθέτης μου Florian Habicht σχεδίαζε για αρκετά χρόνια. Ο Florian είναι γεννημένος στην Γερμανία γνωστός για τις ταινίες Woodenhead, Love Story, Rubbings from a live man κ.ά. με τελευταία του επιτυχία την ταινία των Puir που έφτασε μέχρι τις Κάννες. Πρόκειται για έναν αξιολάτρευτο σκηνοθέτη που εμπιστεύεται τους συνεργάτες του και που προτιμά να δουλεύει αυτοσχεδιαστικά με οδηγό το ένστικτό του και την αγάπη του για το σινεμά!

Τι ετοιμάζεις για το μέλλον;

Εκτός από το ταξίδι στη Νέα Ζηλανδία για την ολοκλήρωση της ταινίας, μια ταινία μικρού μήκους στην Αθήνα, μια ακόμη συνεργασία με το Theater 73100 και την αγαπημένη μου φίλη Ιώ Ασηθιανάκη μέσα στον χειμώνα, συναυλίες με τους feliformia, διδασκαλία και έρευνα με τους μαθητές μου στο ΙΕΚ Υποκριτικής, κάποια σεμινάρια στην κινησιολογία των ηθοποιών και ελπίδα για νέες κινηματογραφικές συνεργασίες, μιας και το σινεμά είναι η αδυναμία μου. Επίσης έχω πρόταση για να γράψω μουσική και να παίξω σε μια θεατρική παραγωγή το καλοκαίρι του 2017 αλλά τίποτα δεν είναι ακόμα ανακοινώσιμο.

Πώς βλέπεις τον πολιτισμό και το κοινό στα Χανιά;

«Σε σχέση με άλλες επαρχιακές πόλεις πιστεύω πως δίνονται αρκετές ευκαιρίες για καλλιτεχνικά δρώμενα παρόλο που οι κρατικοί φορείς δεν δίνουν συχνά το "παρών". Συναναστρέφομαι με έναν κύκλο καλλιτεχνών που βράζει το αίμα τους και αυτό με γεμίζει με αισιοδοξία. Όσο για το κοινό απολαμβάνω το ότι αναγνωρίζει την ποιότητα από την ξεπέτα (συγχώρα με για την λέξη αλλά είναι μάλιστα τα τελευταία χρόνια της κρίσης). Θεωρώ πως μας κυριεύει ακόμα

ένα είδος συντηρητισμού αλλά δεν παύω να ελπίζω πως αυτό θα αλλάξει.

Τι σ' αρέσει γενικότερα στα Χανιά και τι σε ενοχλεί και θα ήθελες να αλλάξει;

Με ενοχλεί ο φωτισμός της παλιάς πόλης, οι κακόγουστες τέντες, η έλλειψη σεβασμού των οδηγών, το ραδιόφωνο (σπάνια θα με κρατήσει ένας σταθμός για πάνω από 3 tracks), τα αδέσποτα ζώα και τα αποσιγάρα στην άμμο. Όμως για το ότι δεν σταματώ να ανακαλύπτω καινούργια μέρη, για τους ανθρώπους που περνούν από την Κρήτη και πριν φύγουν σκέφτονται πώς να ξανάρθουν, για τη θάλασσα, τη φιλοξενία και τους φίλους μου, τα Χανιά είναι αυτή τη στιγμή το ιδανικότερο σπίτι για να ζω!

ΓΙΑΝΝΗΣ
Α. ΦΙΛΗΣ

Οδοιπορικό στο Νησί του Πάσχα

Στο αεροδρόμιο του Σαντιάγο, της πρωτεύουσας της Χιλής, περιμένω την πτήση για το Νησί του Πάσχα ή Ισλαντε Πάσκουνα στα Ισπανικά ή Ράπα Νούι στη γλώσσα των ιθαγενών. Ενα απομονωμένο νησί όπου άνθισε και έσβησε σε μερικές εκατονταετίες ένας πολιτισμός επειδή οι κάτοικοι εξάντλησαν το περιβάλλον με τη συνήθη ανθρώπινη αλαζονεία και έλλειψη σωφροσύνης. Στην αίθουσα αναμονής σχεδόν όλοι παίζουν με τις οθόνες των κινητών τους. Μόνο ένας διαβάζει ένα βιβλίο. Μήπως είμαι απολίθωμα της εποχής μου;

Μπήση διαρκεί πεντέμισι ώρες πάνω από τον νότιο Ειρηνικό. Εξω δεν βλέπεις τίποτα άλλο από τον ατέλειωτο ωκεανό. Το νησί του Πάσχα είναι το πιο απόμακρο κατοικημένο μέρος του πλανήτη. Απέχει 3700 χιλιόμετρα από τη Χιλή στα ανατολικά και 2100 χιλιόμετρα από τα Νησιά Πίτκαιρν στα δυτικά. Μοιάζει με ορθογώνιο ισοσκελές τρίγωνο πλευράς 16 χιλιομέτρων και υποτείνουσας 23 χιλιομέτρων. Ενα μικρό ηφαιστειογενές νησί με μέγιστο υψόμετρο τον κρατήρα Μάουινγκα Τερεβάκα στα 511 μ. Είναι σχεδόν γυμνό από βλάστηση επειδή οι Πολυνήσιοι του Ράπα Νούι που το εποίκισαν γύρω στο 900 μ.Χ. την κατέστρεψαν. Φυσάει παντού δυνατός άνεμος. Όλο το νησί είναι από λάβα. Οι πιο πολλές ακτές απόκρημνες, σχεδόν κατακόρυφες. Εδώ ζουν σήμερα κάπου 6.000 άνθρωποι, κυρίως από τον τουρισμό.

Το πρωί στο εστιατόριο συναντώ ένα ζευγάρι Κινέζων με τη μικρή τους κόρη. Το κορίτσι ασχολείται με το φαγητό του ενώ οι ενήλικοι παίζουν αμίλπτοι με τα κινητά τους. Πολλοί σήμερα αναζητούν ισορροπία στον εικονικό κόσμο του Facebook. Η αποδοχή με τα likes είναι το ύψιστο βραβείο. Αργότερα τουςμίλησα. Και οι δύο ευγενέστατοι. Μού είπαν ότι ζουν στις ΗΠΑ.

ΤΑ ΑΓΑΛΜΑΤΑ ΜΟΑΪ

Το Ράνο Ραράκου είναι ηφαιστειακός κρατήρας στις πλαγιές του οποίου οι ιθαγενείς σκάλιζαν πάνω στην πορώδη ηφαιστειακή πέτρα

τα γνωστά μονολιθικά αγάλματα που λέγονται μοαΐ. Στις πλαγιές του ηφαιστείου βρίσκονται ακόμη 397 αγάλματα, μερικά βυθισμένα στο έδαφος, μερικά ημιτελή. Το νησί έχει συνολικά περίπου 900 μοαΐ που ποικίλουν σε ύψος από λίγο πάνω από ένα μέτρο μέχρι 10 μέτρα και βάρος που φτάνει τους 80 τόνους. Οι αρχηγοί του νησιού ανταγωνίζονταν ποιος θα σκαλίσει το μεγαλύτερο άγαλμα για να δείξει τη θέση του στην κοινωνία, κάπως σαν τους σύγχρονους πλούσιους με το μεγαλύτερο σπίτι ή αυτοκίνητο. Το ημιτελές γιγάντιο μοαΐ που επιστέγασε την ανταγωνιστική Βαβέλ μεταξύ 1000 και 1600 μ.Χ., έχει ύψος 21 μέτρα και εκτιμώμενο βάρος 270 τόνους. Ενας γίγαντας μισοθαμμένος στο έδαφος, χωρίς σαφή μέλη, μέρος της ηφαιστειογενούς πλαγιάς που ποτέ δεν αποκολλήθηκε απ' αυτήν. Μόνο το πρόσωπό του φαίνεται καθαρά σαν πεθαμένου προτού τον σκεπάσει το χώμα. Αναρωτιέται κανείς πώς θα μετέφεραν τον γίγαντα οι κάτοικοι με τα ιδιοφυή αλλά πενιχρά τους μέσα. Τα μοαΐ συμβολίζουν τους προγόνους και κοιτάζουν προς τους οικισμούς για να τους προστατεύουν από το κακό, όπως τα τεράστια χριστιανικά αγάλματα στις περισσότερες λατινοαμερικάνικες πόλεις ή τα εικονίσματα στην Ελλάδα. Είναι σκαλισμένα με κοπίδια από βασάλτη. Υπάρχουν πολλές θεωρίες πώς μετέφεραν από το λατομείο τα αγάλματα στην τελική τους θέση πάνω σε πλατφόρμες που λέγονται άκου. Κατά μία απ' αυτές, τα τραβούσαν με τα χέρια πάνω σε κυλινδρικούς

κορμούς δέντρων με σκοινιά που κατασκεύαζαν από φυτικές ίνες. Στην πλατφόρμα είχαν ετοιμάσει επικλινή επιφάνεια από πέτρες όπου τα τραβούσαν με πολλή προσοχή και μετά τους έδιναν την τελική κατακόρυφη θέση με τη βοήθεια των σκοινιών. Η επιχείρηση ήταν πολύ δύσκολη και απαιτούσε τη μυϊκή δύναμη 50 έως 500 ανθρώπων. Αν κάτι πήγαινε στραβά το άγαλμα έπεφτε και κομματιαζόταν. Όλα τα μοαΐ είναι στραμμένα προς τη ξηρά εκτός από μια συστάδα επτά μοαΐ στο Άκου Τεπέι που κοιτάζουν τον ωκεανό προς την πλευρά της Πολυνησίας απ' όπου ήρθαν οι πρόγονοί τους. Οι τεράστιες κόγχες των ματιών άδειες. Όταν

τα τοποθετούσαν στα άκου τους έβαζαν στις κόγχες μεγάλα λευκά κοράλλια με έντονη κόρη στο κέντρο. Τα βλέμματά τους προκαλούσαν δέος. Πώς να φυλάνε σήμερα τους λιγιστούς κατοίκους με τις άδειες κόγχες; Οι ορθογώνιες πλατφόρμες κατασκευάζονταν με προσοχή από πέτρες με την τεχνική της ξερολιθιάς και είχαν ύψος περίπου ενάμισο μέτρο. Η μεγαλύτερη έχει ύψος 9 μέτρων και μήκος 220 μέτρων. Ακόμη και σήμερα είναι χώροι ιεροί. Στο πίσω μέρος έκαιγαν τους νεκρούς τους και μετά έθαβαν τα υπολείμματα. Όταν εξάντλησαν τα δέντρα και η καύσιμη ύλη σπάνιζε, τους απόθεταν στη φύση όπου μετατρέπονταν σε μού-

Αγάλματα (μοαΐ) και πλατφόρμες (άκου).

Οι τρεις
βραχονησίδες
στο Ορόνγκο.

Με τον ιθαγενή ξεναγό Μάτου.

μες. Σε μέρη της Ασίας ή της Β. Αμερικής αυτή μεταχείριση των νεκρών λέγεται ταφή του ουρανού και τα σώματα αφήνονται γυμνά στους γύπες και τα κοράκια. Στο Νησί του Πάσχα δεν υπάρχουν όρνεα λόγω της απομόνωσης του νησιού και της δυσκολίας εγκατάστασης μεγάλων ζώων, πουλιών ή ερπετών.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ

Ο Ολλανδός Jacob Roggeveen ανακάλυψε το νησί στις 5 Απριλίου του 1722, ημέρα του Πάσχα, και του έδωσε το όνομά του. Για τους ιθαγενείς είναι το Ράπα Νουί. Δεν υπάρχει γραπτή ιστορία του νησιού παρά μόνο προφορικές αφηγήσεις, επειδή οι Πολυνήσιοι δεν είχαν γραφή. Οι ιστορικές εκτιμήσεις γεγονότων βασίζονται σε αρχαιολογικά ευρήματα, ραδιοχρονολόγηση, και ανάλυση DNA.

Τα μοάι έχουν στην κεφαλή έναν τεράστιο κύλινδρο που μοιάζει με καπέλο από κόκκινη ηφαιστειακή πέτρα, το πουκάο. Το πουκάο έδινε επί πλέον ύψος στο μοάι και δόξα στον ιδιοκτήτη του και πιθανόν να συμβόλιζε κάποιο διάδημα από φτερά και διακριτικά του αρχηγού. Το πουκάο που ζύγιζε μέχρι 12 τόνους τοποθετείτο τελευταίο πιθανόν μέσω επικλινούς επιφάνειας από πέτρες που έφταναν ως την κεφαλή του μοάι.

Ο ξεναγός μας είναι ιθαγενής και λίγο μπλαζέ που ταιριάζει με το σκουρόχρωμο δέρμα του. Έχει απαντήσεις για όλα και γελάει σπάνια. Το προφίλ του μοιάζει με αυτό των αγαλμάτων. Μας μίλησε για τους προγόνους του που, καθώς είπε, ήρθαν από την Πολυνησία πριν από δύο χιλιάδες χρόνια. Είχα την ατυχή εμπνευση να του πω ότι ήρθαν πριν από χίλια χρόνια. Με κοίταξε με έναν υποδόριο θυμό ανάμικτο με κατανόηση για την άγνοιά μου και μου είπε ότι εκείνοι ήταν δικοί του πρόγονοι και άρα γνώριζε καλύτερα την ιστορία τους και ότι εποίκισαν το νησί το 300 μ.Χ., άρα σχεδόν πριν από δύο χιλιάδες χρόνια παρά κάτι. Ολοι οι άνθρωποι έχουν ανάγκη τους μύθους, ειδικά όταν η επιστήμη τους χαλάει τις αυταπάτες, για να αντέξουν τη σκληρή πραγματικότητα.

Οι αρχαιολόγοι εκτιμούν ότι ο μέγιστος πληθυσμός του νησιού ήταν μεταξύ 15.000 και 30.000 πριν από το 1600. Μετά το 1600 άρχισε η μεγάλη εξάντληση των πόρων, οι εμφύλιες διαμάχες και η συνακόλουθη πτώση του πληθυσμού. Οι Ευρωπαίοι τους έφεραν τον 18ο και 19ο αιώνα τρεις επιδημίες ευλογιάς που εξαφάνισαν τα επτά όγδοα των κατοίκων. Μεταξύ 1862 και 1863 Περουβιανοί δουλέμποροι απήγαγαν 1500 κατοίκους εξαντλώντας σχεδόν τελειώς τον ιθαγενή πληθυσμό. Προς τα τέλη του 19ου αιώνα οι καθολικοί ιεραπόστολοι άρχισαν το έργο του προσπλουτισμού

Μισοθαμμένα μοάι.

αλλά είχαν απομείνει μόνο 111 κάτοικοι. Στο Ανακένα στα βόρεια βρίσκεται η μοναδική προσβάσιμη παραλία του νησιού όπου μπορεί κανείς να κολυμπήσει. Οι άλλες όλες είναι απόκρημνες. Έχει μήκος 200 μ. και μοιάζει λίγο με τα Φαλάσαρνα. Τα νερά είναι κρύα αλλά διαφανή. Τον Αύγουστο έχει χειμώνα στο νότιο ημισφαίριο. Κολύμπησα μόνο 10 λεπτά κυρίως για τον φόβο των καρκαριών. Οι άλλοι έμειναν έξω. Στο μικρό λεωφορείο μας μπήκε ένας σκύλος που δεν έλεγε να βγει. Ο ξεναγός τον έδεσε με σκοινί και με δυσκολία τον τράβηξε έξω. Ο κρατήρας Ράνο Κάου είναι τεράστιος, απόκρημνος και γεμάτος βαθιές λίμνες με νερό και γύρω τους βλάστηση. Πρέπει να είναι κανείς γυμνασμένος για να κατέβει με δυσκολία ελικοειδώς τα 200 με 300 μέτρα του σχεδόν κατακόρυφου κρατήρα. Ο ξεναγός είπε ότι μικρός κολυμπούσε στις λιμνούλες που έχουν πολύ μικρά ψαράκια.

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΠΤΗΝΑ

Στους πρόποδες του Ράνο Κάου στο νοτιοδυτικό άκρο του νησιού βρίσκονται τα ερείπια του χωριού Ορόνγκο. Οι κάτοικοι ανέπτυξαν εκεί την τέχνη των αναγλύφων στις πέτρες όπου σκάλιζαν γυναικεία γεννητικά όργανα, ανθρώπους και πουλιά. Στο ενάμιση χιλιόμετρο από την απόκρημνη ακτή βρίσκονται τρεις μικρές βραχο-

νησίδες όπου φωλιάζουν θαλασσοπούλια. Μπορεί κανείς να πάει κολυμπώντας στους βράχους αν το επιτρέπει ο καιρός, αφού πρώτα κατέβει τα 300 μέτρα της σχεδόν κατακόρυφης ακτής. Παλιά έκαναν διαγωνισμό ποιος θα φέρει το πρώτο αυγό των πουλιών από τους βράχους. Κάποιοι πνίγονταν, γίνονταν τροφή

για τους καρκαρίες ή σκοτώνονταν στην πάλη να αρπάξουν το αυγό. Ο νικητής είχε για βραβείο τον επίσημο τίτλο του ανθρώπου πτηνού για ένα χρόνο και μια παρθένα κοπέλα. Είναι από τις σπάνιες φορές που ο ξεναγός μας χαμογελάει λίγο καθώς μας λέει, μετά από μικρή παύση για να δώσει έμφαση, ότι αν κάποιος νικούσε και τον επόμενο χρόνο δεν κέρδιζε άλλη παρθένα. Οι άνθρωποι πτηνά ήταν οι αυτοί που διαδέχτηκαν τους ιερείς και τους ηγέτες, όταν οι τελευταίοι έχασαν την εξουσία τους από τους πολεμιστές, λόγω της έλλειψης εμπιστοσύνης καθώς η περιβαλλοντική υποβάθμιση και ο λιμός κατέστρεφαν το νησί. Στο Ράπα Νουί όταν γεννιέται ένα παιδί θάβουν στο χώμα τον πλακούντα. Ο ιθαγενής γυρίζει στο τέλος εκεί απ' όπου προήλθε, τη γη.

Η παραλία στο Ανακένα.

Ο κρατήρας Ράνο Κάου.

ΧΛΩΡΙΔΑ ΚΑΙ ΠΑΝΙΔΑ

Το Νησί του Πάσχα αρχικά ήταν κατάφυτο με 21 είδη δέντρων που έφταναν τα 30 μέτρα ύψος, μεταξύ τους και ένας ενδημικός φοίνικας που έχει πλέον εξαφανιστεί, και πάνω από 25 είδη πουλιών, όπως τα γιγάντια άλμπατρος και τα πουλιά φρεγάτες που τελευταία ανακαλύφθηκε ότι μπορούν να πετούν διαρκώς μέχρι έξι μήνες και να κοιμούνται εν πτήση πάνω από τον απέραντο ωκεανό χωρίς να πέφτουν.

Τα δέντρα παρείχαν στους ιθαγενείς τροφή, ίνες και ξυλεία που χρησιμοποιούσαν ως καύσιμο, για να φτιάχνουν κυλίνδρους που πάνω του μετέφεραν τα αγάλματα, και για να κατασκευάζουν σπίτια και πιρόγες.

Σήμερα το νησί είναι γυμνό από βλάστηση και η ορνιθοπανίδα του είναι πολύ φτωχή. Γίνονται κάποιες προσπάθειες αναδάσωσης αλλά με εισαγόμενα είδη δέντρων.

Η ΖΩΗ ΣΤΟ ΝΗΣΙ

Η κοινωνία του νησιού ήταν αυστηρά ιεραρχική με την ηγετική κάστα στην κορυφή και τον λαό στη δεύτερη θέση. Οι αρχηγοί κατοικούσαν κοντά στην ακτή, εμπρός από τα μοάι. Τα σπίτια τους ήταν μακρόστενα μήκους δέκα και πλάτους τριών μέτρων, στο σχήμα αναστραμμένης πιρόγας. Η βάση ήταν από πέτρες και οι τοίχοι και η στέγη από φυτικά υλικά. Οι λαϊκοί ζούσαν στα ενδότερα, σε μικρότερα σπίτια με διάφορα αναγκαία όπως κήπο, κοτέτσι, και φούρνο.

Το νησί είχε δώδεκα ζώνες με αντίστοιχες φυλές, αρχηγούς και πλατφόρμες με μοάι. Οι φυλές αρχικά συνεργάζονταν μεταξύ τους αλλά και ανταγωνίζονταν ποιος θα ανεγείρει τα μεγαλύτερα αγάλματα.

Η ζωή στο νησί ήταν το τέλει παράδειγμα αυτάρκειας καθώς η επικοινωνία με άλλα μέρη ήταν αδύνατη. Όμως οι πρώτοι Πολυνήσιοι έποικοι αμέσως μετά την άφιξή τους άρχισαν την εκχέρωση. Οι κάτοικοι ζούσαν από τα φυτά, τα πουλιά και λιγότερο τη θάλασσα που δεν είχε κοραλλιογενείς υφάλους για να στηρίξει τη θαλάσσια ζωή. Καθώς ο πληθυσμός αυξανόταν μεγάλωνε και η εκμετάλλευση των πόρων του νησιού. Θυμίζει αυτό τίποτα για τον σημερινό τρόπο ζωής των ανθρώπων σε παγκόσμια κλίμακα;

Από αρχαιολογικά ευρήματα ξέρουμε ότι η κοπή των δασών μεγιστοποιήθηκε το 1400 και γύρω στο 1600 είχε συντελεστεί πλήρως. Με τα δάση χάθηκαν και τα περισσότερα πουλιά. Η ζωή στο κλειστό νησιωτικό σύστημα έγινε σκληρή. Η απόδοση της γεωργίας ελαττώθηκε λόγω διάβρωσης και απώλειας θρεπτικών ουσιών του εδάφους. Ο λιμός που ενέσκηψε απεικονίζεται στα μοάι που τώρα έγιναν μικροσκοπικά με βαθουλωμένα μάγουλα και προεξέχοντα πλευρά. Οι κάτοικοι αισθάνθηκαν προδομένοι από τη θρησκεία και τους ηγέτες.

Εκθρόνισαν τους ιερείς και τους αρχηγούς με τη βία και κατέλαβαν τα παραλιακά μέρη. Οι πολεμιστές πήραν την εξουσία στα χέρια τους καθώς η κοινωνία κατέρρευε. Τίποτα όμως δεν μπορούσε να σταματήσει την πτώση μιας κοινωνίας σε αποσύνθεση. Ο εμφύλιος πόλεμος είχε θύματα και τα μοάι. Η μια φυλή έριχνε στο έδαφος τα μοάι της άλλης. Ταυτόχρονα η πείνα οδήγησε στον κανιβαλισμό. Ίσως σήμερα αισθανόμαστε απέχθεια για τέτοιες πρακτικές ή, χειρότερα, ανώτεροι απέναντι στους "πρωτόγονους" του Ράπα Νουί, αλλά κανείς μας δεν γνωρίζει τι θα κάνει ο ίδιος κάτω από συνθήκες ακραίας έντασης.

Στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο καταγράφηκαν πολλές περιπτώσεις Ιαπώνων στρατιωτών που επιδόθηκαν σε κανιβαλισμό Κινέζων, κυρίως γυναικών, αφού πρώτα τις βίαζαν, και το 1972 αρκετοί από τους 45 επιβάτες της πτήσης 571 της ουρουγουανής αεροπορίας που συνετρίβη στα χιόνια στις Ανδεις, επέζησαν για πάνω από δύο μήνες τρώγοντας τα διατηρημένα από το κρύο πτώματα των νεκρών συνεπιβατών τους.

Οι ακραίες καταστάσεις διαλύουν πολλούς κρατούντες μύθους και φτιάχνουν καινούργιους πιο βολικούς. Τα ιερά άχου γκρεμίστηκαν. Αυτά που βλέπουμε σήμερα είναι όλα αναστηλωμένα από τους αρχαιολόγους. Οι Ευρωπαίοι έφεραν τον Χριστιανισμό στο νησί που όμως οι ιθαγενείς ανέμειξαν με τις παλιές δοξασίες.

Ο υποσιτισμένος και αποδεκατισμένος πληθυσμός τους λίγο έλειψε να εξαφανιστεί. Ο γνωστός καθηγητής της γεωγραφίας και βιολογίας στο πανεπιστήμιο UCLA, Jared Diamond, έχει αναλύσει πειστικά τους λόγους που το περιβάλλον στο Νησί του Πάσχα κατέρρευσε. Μεταξύ τους η απομόνωση από τον υπόλοιπο

Αναστηλωμένο σπίτι της ηγετικής τάξης.

κόσμο, η ξηρασία, και η εύκολη πρόσβαση σε όλα του τα σημεία. Είναι δύσκολο να μην σκεφτεί κανείς την αναλογία με τον πλανήτη γη, έναν μοναχικό πλανήτη στο διάστημα που τον εκμεταλλεύονται περισσότερα από 7 δισεκατομμύρια άνθρωποι που έχουν πρόσβαση σε κάθε του σημείο. Θα καταλήξουμε όλοι σαν τους κατοίκους του Νησιού του Πάσχα; Θα πάρουμε δραστικά μέτρα για την ανόθεωση της κλιματικής αλλαγής και της εξάντλησης των βιολογικών και φυσικών πόρων ή θα συνεχίσουμε να λατρεύουμε τους ίδιους θεούς της υπερκατανάλωσης και της διαρκούς οικονομικής μεγέθυνσης;

Ο κόσμος έχει αλλάξει. Οι ιθαγενείς δεν έχουν πια τις τελετουργίες τους, τις κοινωνικές διακρίσεις, τους πολέμους, την κλειστή κοινωνία. Πολλοί φεύγουν για τη Χιλή ή άλλες χώρες για να βρουν κάτι στον σύγχρονο πολιτισμό που δεν τους δίνει το νησί. Ίσως μια μέρα επιστρέψουν για να κλείσουν τον κύκλο.

Το Νησί του Πάσχα, το Ράπα Νουί, είναι ένα μοναδικό και εκπληκτικό μέρος. Σε λίγες μέρες μου έμαθε πολλά. Μου έδειξε έναν άλλο πολιτισμό, μια κλειστή, απομονωμένη κοινωνία και τους τρόπους επιβίωσης και αποσύνθεσης. Την άνοδο και την πτώση. Μου έδειξε ότι όσο ευφάνταστος και αν είναι κανείς, δεν μπορεί να υποψιαστεί την ποικιλομορφία του πολιτισμού. Μου έδειξε ότι πίσω από κάθε πολιτισμό υπάρχει ο κοινός παρονομαστής της ανθρωπότητας:

οι ίδιοι δαρβινικοί ανταγωνισμοί, ατομικοί ή ομαδικοί, οι ίδιοι φόβοι, τα ίδια ερωτήματα, το ίδιο θαύμα. Είναι αυτό το ανθρώπινο δράμα που αξίζει να του αφιερώσει κανείς μια ολόκληρη ζωή με όλη του την ένταση.

Επιστρέφω από το Ράπα Νουί πλουσιότερος, πολύ πλουσιότερος.

Τα τραγούδια του αϊτού

ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Ο αϊτός είναι σίγουρα ο βασιλιάς των πουλιών. Συμβολίζει τη δύναμη και την επιβολή. Από τα χρόνια του Ομήρου θεωρείτο «φίλιτος οίωνος». Πολλές λαϊκές φράσεις αναφέρονται στον αϊτό: «ο αϊτός τρώει και η κουρούνα κράζει», «ο λαγός θέλει μεγάλα πουλιά», «στην πομπή του αϊτού χόρευε και εσύ χελώνα», «άλλα τα μάτια του αϊτού (εσφαλ. του λαγού) κι άλλα της κουκουβάγιας», «αϊτέ και πώς κατάντησες το φίδι να σε σούρνει», «χρυσός αϊτός εγίνηκε, στους ουρανούς κι εξέβη», ο Ακρίτας. «Τρεις αετοί καθόντανε σε τρία μαύρα λιθάρια» κ.λπ.

Ο αϊτός διαχρονικώς υπήρξε σύμβολο θειότητας, αθανασίας και ισχύος, στους Πέρσες, Βαβυλωνίους, Ασσυρίους, Χέττες, Αιγυπτίους επί Πτολεμαίων, Ρωμαίους, Έλληνες, Βυζαντινούς και αυτοκρατορικό έμβλημα (Τσάρου, Αψβούργων, Ναπολέοντος κ.ά.). Τα τραγούδια που αναφέρονται στον αϊτό είναι συνήθως αλληγορικά. Αλληγορία είναι μία μεταφορική φράση, η οποία κρύβει νοήματα πολύ διαφορετικά από αυτά που δηλώνουν οι λέξεις, δηλαδή άλλα λέγονται και άλλα εννοούνται.

Στη δημοτική ποίηση έχουμε προσωποποίηση της φύσης και των στοιχείων της: Ο ήλιος, το φεγγάρι, τα βουνά, τα δέντρα, τα ποτάμια, τα πουλιά, τα άλογα κ.ά., συνομιλούν με τον άνθρωπο. Ο αϊτός είναι ο ανυπόταχτος κλέφτης, ο γενναίος αντάρτης, ο ισχυρός αρματολός, π.χ. ο αϊτός της Ρούμελης (ο Καραϊσκάκης, ο Ανδρούτσος, ο Άρης κ.λπ.). Ένα τραγούδι του αϊτού από την ηπειρωτική Ελλάδα, αναφέρεται στις μέρες που ο Κλέφτης είναι εκτός δράσεως: «Ένας αϊτός καθότανε/ στον ήλιο και λιαζότανε/ και ψείριζε τα νύχια του/ τα νυχοποδαράκια του./ Νύχια μου και νυχάκια μου/ την πέρδικα που πιάσατε./ να μην τηνε χαλάσετε». Η πέρδικα ήταν προφανώς νεαρή κόρη, την οποία για κάποιους λόγους ο Κλέφτης πήρε ως όμηρο.

Σκληρή συνθήκη υφίστατο μεταξύ των Κλεφτών, να μην προσβάλουν ποτέ την τιμή των γυναικών, επί ποιηθ. θανάτου.

Σε ριζιτικό τραγούδι της Κρήτης, ο ανυπότακτος και υπερήφανος Κλέφτης ή Αντάρτης τον χειμώνα δεν καταδέχτηκε να κατέβει στα «κατώμερα», για να ξεχειμωνιάσει κι έμεινε πάνω στα βουνά. Παρακαλεί τον ήλιο ν' ανατείλει, να λιώσει τα χιόνια, για να ξαναρχίσει τη δράση του. Το τραγούδι αυτό τραγούδησε σε δίσκο τη δεκαετία του '20 ο Βενιζέλος: «Σε ψηλό βουνό,/ σε ριζιμό χαρακι,/ κάθεται έν' αϊτός./ Βρεμένος, χιονισμένος/ ο καπμένος και παρακαλεί./ Και παρακαλεί τον ήλιο ν' ανατείλει./ Ήλιε ανάτειλε, ήλιε ανάτειλε./ Ήλιε λάμψε και δώσε/ για να λιώσουνε /

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος ως πρωθυπουργός της Ελλάδος σε φωτογραφία του στον Ψηλορείτη.

Ψηφιδωτό με αετό που πιάνει ένα φίδι.

τα χιόνια από τα φτερά μου/ και τα κρούσταλλα/ από τ' ακρόνυκά μου./ Ήλιε ανάτειλε, ήλιε ανάτειλε».

Σε περίπου όμοιο τραγούδι της ηπειρωτικής Ελλάδας ο Κλέφτης (αϊτός) άνοιξε διάλογο με τον ήλιο, με τον οποίο μαλώνει. Τον εγκαλεί,

γιατί αργεί να ρίξει τις ακτίδες του στα ανήλια μέρη, να λιώσουν οι πάγοι, να έρθουν κι οι άλλοι κλέφτες και να συνεχίσουν τον αγώνα κατά των Τούρκων. Ίδιο και το κομμάτι της κατακλείδας του τραγουδιού του Ολύμπου και του

Κισσάβου. Ως γνήσιο δημοτικό τραγούδι, που είναι, δουλεύει μόνο με ρήμα και ουσιαστικά (υπάρχουν δύο ισχνά επίθετα, ψηλό λιθάρι, άνοιξη καλή): «Ένας αϊτός περήφανος, ένας αϊτός λεβέντης/ από την περηφάνεια του κι' από τη λεβεντιά του,/ δεν πάει τα κατώμερα να καλοξεχειμάσει,/ μόν' μένει απάνω 'ς τα βουνά, ψηλά 'ς τα κορφοβούνια./ Κ' έρρηξε χιόνια 'ς τα βουνά και κρούσταλλα 'ς τους κάμπους,/ εμάργωσαν τα νύχια του κ' επέσαν τα φτερά του./ Κι' αγνάντιο βγήκε κ' έκατσε, 'ς ένα ψηλό λιθάρι,/ και με τον ήλιο μάλωνε και με τον ήλιο λέει./ Ήλιε, για δε βαρείς κ' εδώ 'ς τούτη την αποσκιούρα,/ να λιώσουνε τα κρούσταλλα, να λιώσουνε τα χιόνια,/ να γίνη μια άνοιξη καλή, να γίνη καλοκαίρι,/ να ζεσταθούν τα νύχια μου, να γιάνουν τα φτερά μου,/ να 'ρθούνε τ' άλλα τα πουλιά και τ' άλλα μου τ' αδέρφια». Ο συμβολισμός και ο αλληγορισμός παλικαριού-αϊτού ενυπάρχει έντονος στο παρακάτω τραγούδι: «Μάνα μ' στο περιβόλι μας και στην αμυγδαλιά μας/ πήγα να μάζω μύγδαλα, πήγα να μάζω τ' άνθια,/ κι εκεί καθόνταν τρεις αϊτοί

και τρίγια παλικάρια,/ τό 'να με μήλα με βαράει, τ' άλλο με δαχτυλίδι,/ το τρίτο το μικρότερο με χρυσογαϊτανάκι,/ κι εγώ το μήλο το 'φαγα, το δαχτυλίδι το 'χω/ κι αυτό το χρυσογαϊτανό το 'βαλα στα μαλλιά μου».

Σε άλλο δημοτικό τραγούδι (Χασιώτης, VI, 63, Λελ. 18,9, LEGR. 204, 92) ο αϊτός παίρνει ανθρώπινη λαλιά κι ανοίγει συνομιλία με το νεκρό κεφάλι ενός παλαιού, άδικου Προεστού: «Χρυσός αϊτός εκάθονταν, ψηλά σ' ένα λιθάρι,/ κι εκράταγε στα νύχια του, ανθρώπινο κεφάλι,/ βολές, βολές του κύλαγε, βολές, βολές του λέγει:/ -Κεφάλι, τι κακό 'καμες και σε κρατώ στα νύχια;/ -Εκείνον τον παλιό καιρό και το παλιό ζαμάνι,/ μ' είχαν η χώρα προεστόν, μ' είχαν η χώρα πρώτον,/ κι αντάρχηνα το δόσιμο και το βαρύ τεφτέρι./ Δέκα στους πλούσιους έρριχνα, στις χήρες δεκαπέντε,/ στη δόλια τη φτωχολογία έρριχνα τριάντα πέντε.../ Κι η φτώχεια κλάψαν έκαμε, κλάψαν από τ' έμένα/ και ο πασάς επρόσταξε, μώκοψαν το κεφάλι». Η πέρδικα συμβολίζει την όμορφη και υπερήφανη γυναίκα, που περπατεί με καμάρι, αλλά και την καλή και προστατευτική μάνα: «Τήρα μη μοιάσεις του λαγού, όπου γεννάει κι αφήνει./ Μοιάσε της πετροπέρδικας, της αποδοιολαλούσας,/ που κάνει δεκαοκτώ παιδιά, κανένα δεν αφήνει».

Ο αϊτός (που συμβολίζει τον αρχηγό, τον πασά κ.λπ.) αρπάζει και θανατώνει το παιδί της πέρδικας (κλεφτόπουλο). Η πέρδικα καταριέται τον αϊτό: «Με γέλασε μια χαραυγή, τ' αστρί και το φεγγάρι/ και βγήκα νύχτα στα βουνά, νύχτα στα κορφοβούνια./ Κι ακούμπησα στο χέρι μου γλυκό ύπνο να πάρω./ Κι ακούω τον άνεμο να ηπά και τις οξυές να τρίζουν./ Κι ακούω την πετροπέρδικα, την αποδοιολάουσα,/ που καταριόταν τον αϊτό, τον φετροπλουμισμένο./ Αϊτέ μ' να φας τα νύχια σου, τα νυχοποδαρά σου,/ που έκανες κι ορφάνεψα, μου πήρες το παιδί μου».

Αϊτοί ονομάζονταν οι βασιλείς και οι διάδοχοι του θρόνου: «Του αετού ο γιος πάει κι αυτός εμπρός...», τραγουδούσαν για τον διάδοχο του θρόνου Κων/νο.

παιδότοπος

ΔΗΜ. ΣΧ. ΚΑΙ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΝΕΡΟΚΟΥΡΟΥ

Σχολεία εν δράσει...

ΒΑΓΓΕΛΗΣ
Θ. ΚΑΚΑΤΣΑΚΗΣ

Καλοί μου φίλοι, καλό Σαββατοκύριακο!
“Σχολείο εν δράσει”, ο τίτλος της 16σέλιδης μεγάλου σχήματος έγχρωμης εφημερίδας, που εκδίδουν το Δημοτικό Σχολείο, διευθυντής του οποίου είναι ο και συνεργάτης της εφημερίδας μας και συνιδρυτής (με την επίσης και

συνεργάτιδά μας και σχολ. σύμβουλο Μαρία Δρακάκη) του Μουσείου Σχολικής Ζωής, Δημήτρης Καρτσάκης με το Νηπιαγωγείο Νεροκούρου. “Σχολεία εν δράσει” στην κυριολεξία τα εν λόγω σχολεία. Πολλές και ποικίλες οι δραστηριότητες που αναπτύσσουν τα παιδιά, μέσα κι έξω

στις και από τις αίθουσες διδασκαλίας, έχοντας ως εμπνευστές τους δάσκαλους των. Σχολείο σημαίνει ζωή, σχολείο σημαίνει χαρά, σχολείο σημαίνει δημιουργία, σχολείο σημαίνει δημιουργική συνεργασία, σχολείο σημαίνει... χάρin των παιδιών να υπάρχουν οι δάσκαλοι! Σκέφτηκα

πολλές φορές την τελευταία φράση, περιδιαβάζοντας στις σελίδες του 4ου τεύχους (Απρίλιος 2016), δείγματα απ’ τις εργασίες του οποίου φιλοξενούνται στον σημερινό Παιδότοπο που τυχαία το βρήκα τις προάλλες στο Μουσείο Τυπογραφίας των “Χανιώτικων νέων”.

Πάντα εν δράσει, καλοί μου σάδελφοι του Δημ. Σχ. και του Νηπιαγωγείου Νεροκούρου. Πάντα “εν δράσει”, καλά μου Νεροκουριανάκια!

Σας χαιρετώ με αγάπη όλου!
Βαγγέλης Θ. Κακατσάκης,
δάσκαλος

Πόλεμος και Ειρήνη

Μια φορά κι έναν καιρό σε ένα μικρό χωριό μεγάλωσαν δυο αδέρφια, ο Πόλεμος και η Ειρήνη. Ήταν πολύ αγαπημένοι μέχρι που μεγάλωσαν. Τώρα πια μαλώνουν συνέχεια. Κατάλαβαν, πως είχαν πολλές διαφορές και ελάχιστες ομοιότητες. Με τα χρόνια άρχισαν να μην μιλάνε καθόλου. Ξέχασαν την αγάπη που είχαν μεταξύ τους.

Τότε χωρίστηκαν. Ο Πόλεμος πήγε σε μερικές χώρες προσφέροντας τους πολλούς νεκρούς και δυστυχία. Αντιθέτως η Ειρήνη έδωσε στις χώρες που πήγε ειρήνη και ευτυχία!

Κική Καλογερή

Περιεχόμενα

Πόλεμος και Ειρήνη και Γλωσσοδέτες - Παροιμίες	3
Το κάπνισμα βλάπτει	4
Η αυλή του σχολείου μας	5
Συνταγές	6-7
Φωτο-δράσεις του σχολείου μας	8-9
Ποδοσφαιρικά και άλλα & Ευχές	10
Ενδιαφέρον	11
Σπαζοκεφαλιές & Ανιγμάτα	12
Το γέλιο είναι μεταδοτικό & Μαντινάδες	13
Ανακοινώσεις & Προσκλήσεις	14
Επιστολή στον δήμαρχο!	15
Σταυρόλεξο	16

Αξιότιμη κύριε δήμαρχε θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι υπάρχουν πολλά αδέσποτα ζώα. Αυτό είναι πολύ σοβαρό γιατί κάποια τα πατάνε αυτοκίνητα ή τους βάζουν φόδες. Σας ζητώ να φτιάξετε ένα ίδρυμα ζώων για να είναι όλα υγιή. Επειτα η Φιλο-ζωική να τα βοηθάει.

Τσακαλή Γωγώ

Αμα δεις κάποιο αδέσποτο στον δρόμο μπες στην θέση του ΕΣΥ.

Κάνε ένα δώρο και σε εκείνο να του προσφέρεις λίγη αγάπη και στοργή. Πάρτο σπίτι σου εσύ, δώστου τροφή και νερό να ξεδιψάσει, μην το αφήσεις έξω στην βροχή να κρυώνει και να τρεμουλιάζει, δώστου μια αγκαλιά, μια κουβέρτα για να ζεσταθεί και εκείνο δεν θα σου ορμήξει αλλά θα σε αγαπήσει. Κάνε κάτι σωστό, πάρτο σπίτι σου και θα έχεις σώσει και εσύ κάποιο αδέσποτο!!

Αφροδίτη Σανδαλάκη

Αξιότιμη κύριε δήμαρχε θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι στο χωριό μου ακούγονται πολλοί άσκοποι πυροβολισμοί. Κάποτε ήταν ένα έθιμο εδώ στην Κρήτη στους γάμους, στις βαφτίσεις και σε άλλες εκδηλώσεις. Τώρα όμως ρίχνουν όποτε θέλουν, ακόμα και με πολυβόλα.

Η αιτία του προβλήματος είναι ότι δεν υπάρχει αστυνομία στα χωριά, γι’ αυτό ρίχνουν ανεξέλεγκτα. Σας παρακαλώ πολύ, αν μπορείτε, να βάλετε αστυνομία και στα χωριά.

Σας ευχαριστώ πολύ που διαβάσατε το γράμμα μου

Σταύρος Βαμβουνάκης

Μέλισσες

Οι μέλισσες είναι κοινωνικά έντομα με ξεχωριστά καθήκοντα και ρόλους στην κυψέλη. Σε κάθε κυψέλη υπάρχει πάντα μια βασίλισσα, η “μάννα”.

Αυτή τρέφεται με βασιλικό πολτό από την αρχή μέχρι το τέλος της ζωής της. Ζει 3-4 χρόνια και είναι το μόνο μέλος στην κυψέλη που γεννάει αυγά.

Η βασίλισσα εκκρίνει κάποιες ουσίες, τις φερομόνες, οι οποίες αποτελούν τις διαταγές προς τις εργάτριες μέλισσες για τις εργασίες που πρέπει να κάνουν. Οι υπόλοιπες μέλισσες δεν βλέπουν τη βασίλισσα γιατί μέσα στην κυψέλη όλα είναι σκοτεινά και έτσι την αντιλαμβάνονται μόνο από τις μυρωδιές που εκπέμπει.

Μαθήματα που μας διδάσκουν οι μέλισσες: Σεβασμός στον αρχηγό αλλά και δημοκρατία. Οι εργάτριες ακολουθούν κατά γράμμα τις εντολές της βασίλισσας. Οι εργάτριες είναι αυτές που θα αποφασίσουν αν την άνοιξη η παλιά βασίλισσα πρέπει να φύγει και να αντικατασταθεί από μια πιο νέα και δυνατή. Κάθε μέλισσα θα χρησιμοποιήσει το κεντρί της για να υπερασπιστεί την κυψέλη. Θα θυσιάσει αφού το κεντρί της θα φύγει με αποτέλεσμα μετά να πεθάνει.

Αυτό δείχνει αυτοθυσία για τους άλλους.

Αννα Νυσταζάκη

Η αυλή μας

Η αυλή του σχολείου είναι όμορφη, έχει δέντρα, μια πέργκολα για να καθόμαστε όταν βρέχει ή όταν έχει ήλιο, έχει και παγκάκια και ζωγραφισμένα διάφορα παιχνίδια με ωραία χρώματα, στα μπεντενάκια έχουν ζωγραφίσει σκάκι για να παίζουν τα παιδιά στο διάλειμμα, έχει ένα πιγκ - πογκ, δύο μπασκέτες και αρκετό χώρο για να παίζουν ποδόσφαιρο τα αγόρια και στην πίσω πλευρά έχει ένα φιλέ για να παίζουμε βόλεϊ.

Η αυλή του σχολείου μου, μου αρέσει πάρα πολύ και είναι άνετη και χαρούμενη.

Κατερίνα

Η αυλή του σχολείου μου έχει ένα τέρμα ποδοσφαίρου που παίζω μαζί με τους φίλους μου.

Εχει πολλά δέντρα, λουλούδια και από κάτω είναι το μουσείο. Από πίσω έχει πολλές βρύσες και πάμε και πίνουμε νερό.

Δίπλα από τις βρύσες έχει ένα γήπεδο βόλεϊ και τις περισσότερες φορές παίζουν τα κορίτσια.

Από την άλλη μεριά της αυλής μας έχει ένα γήπεδο μπάσκετ.

Γιάννης Μαλιαρός

Η ακροστοιχία της Αλφαβήτας

Α _ _ _ _	Ν _ _ _ _
Τι καπνίζει;	Το πίνουμε
Β _ _ _ _	Ξ _ _ _ _
Είναι άστρο και απαλό	Το έχουν οι ξιφομάχοι
Γ _ _ _ _	Ο _ _ _ _
Χαδιόρα και γρατζουνάει	Τα Λευκά....
Δ _ _ _ _	Π _ _ _ _
Πετάει και βγάζει φλόγες από το στόμα	Πάει πάει μα πίσω δε γυρνάει. Τι είναι;
Ε _ _ _ _	Ρ _ _ _ _
Εχει προβοσκίδα και είναι βαρύ	Είναι στα σχήματα και γυρίζει
Ζ _ _ _ _	Σ _ _ _ _
Είναι σαν άλογο αλλά έχει μαύρες ρίγες	Βαστάει το στήπι του
Η _ _ _ _	Τ _ _ _ _
Ρόδα είναι μα δεν γυρνάει. Τι είναι;	Αρέσει στα ποντίκια
Θ _ _ _ _	Υ _ _ _ _
Πάμε εκεί κάθε μέρα το καλοκαίρι	Το ... του ανθρώπου
Ι _ _ _ _	Φ _ _ _ _
Είναι γκριζός, ζει σε λίμνες	Τον ανοίγουμε όταν δεν έχει ρεύμα
Κ _ _ _ _	Χ _ _ _ _
Φυλάμε μέσα τα μολύβια	Εκεί γράφουμε
Λ _ _ _ _	Ψ _ _ _ _
Είναι ξινό και κίτρινο	Ζει μέσα στην θάλασσα
Μ _ _ _ _	Ω _ _ _ _
Η φωλιά του στο χώμα και είναι πολύ μικρό	Το ρολόι την δείχνει

Αφορμή

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

yannis.kalo@gmail.com · no14me.blogspot.gr/

Σταθμός Έντεκα

» Emily St. John Mandel (μτφρ. Βάσια Τζανακάρη, εκδόσεις Ικαρος)

Ο θάνατος του ηθοποιού Άρθουρ Λιάντερ πάνω στη σκηνή κατά τη διάρκεια της παράστασης του Βασιλιά Ληρ θα ήταν μια συγκλονιστική είδηση που θα απασχολούσε τα μέσα για αρκετές μέρες· η κηδεία, τα αφιερώματα στη ζωή και το έργο του, τα κληρονομικά, οι πρώην σύζυγοι και οι ερωμένες θα παρέλαυναν απ' τις οθόνες και τις στήλες των εφημερίδων. Όμως όχι, τίποτα από αυτά δεν έγινε.

Είναι το τέλος του κόσμου όπως τον γνωρίζουμε αλλά -δεν ξέρω αν- νιώθω εντάξει. Αν τα ρεφρέν από τα τραγούδια μάς επισκέπτονται κάπως ανεξήγητα, τη στιγμή που η πομπή των αυτοκινήτων μένει στάσιμη ή που το καυτό νερό πέφτει στο γυμνό κορμί, αφήνοντας μια αίσθηση έκπληξης καθώς αναζητούμε την ελάχιστη χαραμάδα από την οποία εισέβαλε εκείνη η μελωδία, συχνά παράταιρη και μιας άλλης, περασμένης εποχής, υπάρχουν και εκείνες οι στιγμές, που τίποτα δεν μπορεί να αποδώσει καλύτερα το παρόν από ένα ρεφρέν, από ένα απλό ρεφρέν: είναι το τέλος του κόσμου όπως τον γνωρίζουμε αλλά -δεν ξέρω αν- νιώθω εντάξει. Αυτό το ρεφρέν έρχεται αυτόματα στα χείλη του ήρωα, ή καλύτερα του επιζήσαντος Τζίβαν Σόντρι, το ρεφρέν και η τροποποίησή του, πώς γίνεται να νιώθει κανείς εντάξει, και δυστυχώς δεν βρίσκεται σε φάση ύπνου REM, είναι ξύπνιος εν μέσω ενός εφιάλτη.

Και ο εφιάλτης έχει όνομα: Γρίπη της Γεωργίας. Μέσα σε ελάχιστες μέρες ένα τεράστιο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού αποβιώνει. Και η γη μοιάζει πια με ένα εγκαταλελειμμένο θέατρο, χωρίς φώτα και θέρμανση, χωρίς ηθοποιούς και θεατές,

χωρίς τεχνικούς και φροντιστές, με το βεστιαίο γεμάτο ρούχα και το κυλικείο με αρκετές προμήθειες λόγω της προεμιέρας του Βασιλιά Ληρ, με τον εξοπλισμό και τα σκηνικά να καταρρέουν σιγά-σιγά, όσα δηλαδή έχουν γλιτώσει από τις επιδρομές των πλιατσικολόγων, που όμως ασ μην τους κατηγορούμε ελαφρά τη καρδία, αφού αναγκάστηκαν να αναμετρηθούν με τις ηθικές τους αξίες για να επιβιώσουν, ή για να έχουν έστω κάποια ελπίδα να επιβιώσουν.

Τι χάθηκε μετά την κατάρρευση: σχεδόν τα πάντα, σχεδόν όλοι, αλλά υπάρχει ακόμα τόση ομορφιά. Η δύση του ηλίου στον αλλαγμένο κόσμο, μια παράσταση του Ονείρου καλοκαιρινής νύχτας σε ένα πάρκινγκ σε μια πόλη με το μυστηριώδες όνομα Σεντ Ντέμπερα μπάι δε Γουότερ, η Λίμνη Μίσιγκαν που αστράφτει ένα χιλιόμετρο μακριά.

Και ένας όμως άνθρωπος να επιζήσει, μαζί του θα επιζήσει και η μνήμη του παλιού κόσμου, εκείνοι που χάθηκαν, τα αεροπλάνα που πετούσαν, το διαδίκτυο που είχε απαντήσεις για όλα και τώρα έχει απλώς εξαφανιστεί. Η μνήμη όλων εκείνων των καθημερινών πραγμάτων που ήταν δεδομένα και που τώρα απλώς δεν υπάρχουν. Το ένστικτο της επιβίωσης θα ξυπνήσει το ένστικτο της αγέλης στους ανθρώπους, την ανάγκη να σχηματίσουν ομάδες, να επιμερίσουν τις εργασίες, να εξασφαλίσουν την ασφάλεια τους. Κάποιοι θα περιπλανηθούν για καιρό μόνοι τους, ανάμεσα σε

χαλάσματα και επικίνδυνα περάσματα, μια περιπλάνηση ενστικτώδης, καθώς κανείς δεν γνωρίζει πού είναι καλύτερα.

Τη Μάντελ δεν την ενδιαφέρει μόνο να στήσει τον μετα-αποκαλυπτικό κόσμο, την ενδιαφέρουν οι συνδέσεις με τον τωρινό, η ανάδειξη των προσωπικών ιστοριών, τα νήματα -ορατά και μη- που διασταυρώνονται, ένας ήπιος και ψιθυριστός στοχασμός πάνω στα πράγματα που σήμερα μοιάζουν τόσο σημαντικά και δεδομένα. Και μπορεί η κατασκευή και παρουσίαση του νέου κόσμου να μην είναι το αποκλειστικό της ενδιαφέρον, όμως αυτό δεν σημαίνει πως δεν τα καταφέρνει υπέροχα, έχοντας μολιάσει στο προσωπικό της ταλέντο και σημαντικές αναφορές όπως ο Δρόμος του Κόρμακ ΜακΚάρθου για παράδειγμα.

Εκείνο που πάντα με εντυπωσιάζει, και είναι αυτός ο λόγος για τον οποίο θεωρώ το μυθιστόρημα την ύψιστη μορφή της γραπτής έκφρασης, είναι η σύλληψη και η εκτέλεση ενός οράματος. Και εδώ η συγγραφέας, γεννημένη στη Βρετανική Κολομβία του Καναδά, έχει ένα όραμα, και το έχει τόσο καθαρό στο μυαλό της, που μπορεί με άνεση να σπάει τον αφηγηματικό χρόνο κατά το δοκούν, να κινείται στον χώρο με τεράστια ελευθερία, χωρίς να μπερδεύει και να αποσυντονίζει τον αναγνώστη, να αφήνει μικρές και -φαινομενικά- ασήμαντες λεπτομέρειες εδώ και εκεί, σχεδόν αόρατους γάντζους από τους οποίους στην εξέλιξη της αφήγησης θα περάσει ακόμα ένα δοκάρι για να σπρίξει ένα μέρος της συνολικής κατασκευής. Ο περιπλανώμενος θίασος που επιμένει να παίζει μόνο έργα του Σέξπιρ, τα δύο εγκυβωτισμένα κόμιξ -το ένα με τίτλο Σταθμός Έντεκα και την εμφανή επιρροή της Ούρσουλα Λε Γκεν- και το Μουσείο των Πραγμάτων του Παλιού Κόσμου, αποτελούν κοσμήματα-ευρήματα στο σύμπαν της Μάντελ.

Ο Σταθμός Έντεκα είναι μια στέρεη και λαμπερή κατασκευή, ένα υπέροχο μυθιστόρημα.

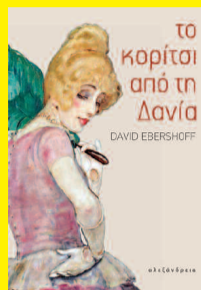
Βιβλία

Το κορίτσι από τη Δανία

David Ebershoff

Μετάφραση: Μαρία Αγγελίδου

Εκδόσεις: Αλεξάνδρεια

«Θα μου κάνει μια χάρη;» Αυτή η απλή παράκληση που απευθύνει μια γυναίκα στο σύζυγό της καθώς ζωγραφίζουν και οι δυο στο ατελιέ τους, πυροδοτεί μια αλλαγή που

κανείς τους δεν μπορεί να προβλέψει. Κάπως έτσι ξεκινάει η αληθινή ιστορία από την οποία εμπνέεται αυτό το βιβλίο: η απίστευτη διαδρομή της Λίλης Ελμπε, μιας πρωτοποριακής φιγούρας στην ιστορία της τρανσεξουαλικότητας και μιας γυναίκας διχασμένης ανάμεσα στο γάμο της και στις ιδιαίτερες προσωπικές της επιθυμίες.

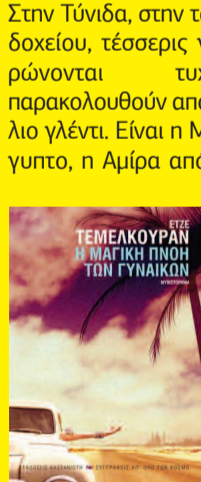
Με φόντο τη λάμψη και την αίγλη της Κοπεγχάγης, του Παρισιού και της Δρέσδης στη δεκαετία του 1920, το συγκλονιστικό αυτό μυθιστόρημα εξερευνά τα όρια του φύλου και της σεξουαλικότητας, του έρωτα και του γάμου, και το ταξίδι που ξεκινάει κανείς για να γίνει ο εαυτός του.

Η μαγική πνοή των γυναικών

Ετζέ Τεμελκουράν

Μετάφραση: Στέλλα Χρηστίδου

Εκδόσεις: Καστανιώτης

Στην Τύνιδα, στην ταράτσα ενός ξενοδοχείου, τέσσερις γυναίκες διασταυρώνονται τυχαία, καθώς παρακολουθούν από μακριά ένα γαμήλιο γλέντι. Είναι η Μαριάμ από την Αίγυπτο, η Αμίρα από την Τυνησία, μια δημοσιογράφος από την Τουρκία και η ηλίκιωμένη ημικροκονιστή Λίλα, που έχει ζήσει στο Παρίσι και το Λονδίνο. Η τελευταία, βαθύτατα πληγωμένη από έναν άντρα, τις παρσύρει σε ένα μυστηριώδες ταξίδι στην έρημο, με σκοπό να τον εκδικηθεί. Η μαγική πνοή των γυναικών περιγράφει την περιπέτειά τους, στον απόηχο της Αραβικής Άνοιξης.

Αναζητούν μια επανάσταση όπου θα μπορούσαν να χορεύουν κι έναν Θεό που θα αγαπάει τις γυναίκες. Το κοινό τους ταξίδι, γεμάτο απρόοπτα και αποκαλύψεις, εκτυλίσσεται σε εκείνη την τραυματισμένη γεωγραφική επικράτεια που όσο κι αν αγαπιέται, δεν επουλώνεται, τη Βόρεια Αφρική και τη Μέση Ανατολή.

Ενώσω παλτάκια γκρεμίζονται και οι πλατέες γεμίζουν κόσμο, τα ερωτήματα παραμένουν αναπάντητα. Πώς αγαπιέται, αλήθεια, μια γυναίκα ή μια χώρα;

Κομμένα

Κωνσταντίνος Τζήκας

Εκδόσεις: Νεφέλη

Μια γυναίκα που ερωτεύεται κτήρια. Ένα αγόρι γεννημένο χαρταετός. Ένας γιος που πασχίζει να εμφανίσει καρκίνο. Ένας

άντρας που εκτρέφει μια κουκκίδα μέχρις ότου αυτή θεριέψει και γίνει μαύρη τρύπα. Μια απατημένη σύζυγος που αφαιρεί χειρουργικά τον εραστή του άντρα της. Ένας στρατιώτης που πείθεται πως

η σιωπή και το φως ανήκουν στην αντίθετη παράταξη. Ένας υπάλληλος γραφείου που γελάει μέχρι σημείου εξαφάνισης. Ένας φίλος που ανακαλύπτει το πιο όμορφο χέρι του κόσμου.

Ποιος κερδίζει το έπαθλο χειρότερης συμφοράς στον άτυπο διαγωνισμό που λέγεται ζωή; Ποιος κόβεται καλύτερα, δηλαδή χειρότερα;

Η γειτονιά

Δέκα φανταστικοί κύριοι

Γκονσάλο Μ. Ταβάρες

Μετάφραση: Αθηνά Ψυλλιά - Παναγιώτα Μαυρίδου

Εικονογράφηση: Ράσελ Καϊάνο

Εκδόσεις: Καστανιώτης

Η γειτονιά με τους δέκα φανταστικούς κύριους είναι το έργο που επιλέγει ο ίδιος ο Γκονσάλο Μ. Ταβάρες για να συνεχίσει τον διάλόγό του με τους Έλληνες αναγνώστες.

Πρόκειται για «ένα είδος ιστορίας της λογοτεχνίας σε μυθοπλασία», μια ουτοπία η οποία εκτείνεται πέρα από τους δέκα μικρούς τόμους που συσσωμα-

τώνει τούτη η έκδοση, μια ουτοπία που, κατά τα φαινόμενα, δεν θα ολοκληρωθεί ποτέ. Ο πρώτος ένοικος της Γειτονιάς υπήρξε ο κύριος Βαλερύ και ακολούθησαν οι κύριοι Ανρί, Χουαρός, Μπρεχτ, Κράους, Καλβίνο, Βάλζερ, Μπρετόν, Σβέντενμποργκ και Ελιοτ. Μέσα από τις δικές τους φανταστικές ιστορίες ο Πορτογάλος συγγραφέας δημιουργεί μια λογοτεχνική συνθήκη πολλαπλών διαστάσεων και μας προσκαλεί σε μια παιγνιώδη ανάγνωση.

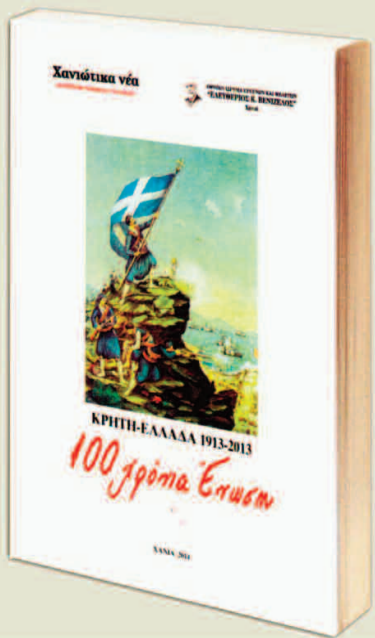
Πίσω από τις ιστορίες αντηχούν ερωτήματα, ανοικτά και αναπάντητα. Πώς δομείται η σχέση με τον Άλλο; Ποια είναι η φύση της εξουσίας και των ονείρων; Ποια είναι τα όρια της γλώσσας, της ερμηνείας, της γνώσης; Πώς αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο; Τι σχέση έχει η επιστήμη με την τέχνη και την πίστη; Ποια είναι η σχέση μας με το σώμα μας, την κίνηση, τον χώρο; Τι (καταφύγιο) αναζητούμε στη λογοτεχνία;

Ο συλλογικός τόμος "Κρήτη - Ελλάδα 1913 - 2013, 100 χρόνια Ένωση"

που υλοποιήθηκε με πρωτοβουλία της εφημερίδας "Χανιώτικα νέα" και του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών "Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος"

διατίθεται στα γραφεία των "Χ.Ν.", Καραϊσκάκη 49.

Τιμή: 15 ευρώ

Τα του οίκου μας

■ Συνέχεια του θέματος για την “Υπόθεση Η. RICHTER - ΜΑΧΗ ΚΡΗΤΗΣ 1941”

Το θέμα που πρώτ’ απ’ όλα θα έπρεπε να μας απασχολεί είναι το τι κάναμε εμείς οι Κρητικοί κατά τη διάρκεια της Γερμανικής Κατοχής.

Πολλοί είναι οι έντιμοι, οι αγνοί, οι ανιδιοτελείς και οι πραγματικοί πατριώτες, που από την αρχή της Γερμανικής Κατοχής, ρισκάροντας τη ζωή τους επολέμησαν με σθένος και αποφασιστικότητα, με καρδιά και ψυχή, ένα βάρβαρο, αιμοβόρο και αδίστακτο κατακτητή, που γι’ αυτόν η ανθρώπινη ζωή δεν είχε ΚΑΜΙΑ αξία. Μέχρι και μικρά παιδιά έδιναν το λιγοστό φαγητό τους στους συμμάχους φυγάδες. Ως είναι γνωστό, πολύς κόσμος το πλήρωσε με τη ζωή του.

Δεν πρέπει να ξεχάσουμε τους Ελληνες συνεργάτες - προδότες των Γερμανών που τους βοηθούσαν και έδιναν σε αυτούς κατάλογους, μαρτυρώντας όσους τους επολέμησαν, όπως και το ποιοι ήταν Βενιζελικοί ή το ποιοι ήταν κομμουνιστές. Ακόμη και τους μαυραγορίτες που έπιναν το αίμα του λαού. Να ληφθεί υπόψη ότι οι Γερμανοί μετά την επικράτηση τους ήθελαν και έψαχναν με λύσσα, 1) Αγγλους, 2) όπλα, 3) αυτούς που τους πολέμησαν και 4) κομμουνιστές.

Πολύ σοβαρό επίσης, είναι ότι κάποιοι “καπετάνιοι” έκαμαν το ολέθριο σφάλμα, να είναι πειθήνια και τυφλά όργανα των Αγγλων και να εκτελούν αβίαστα και χωρίς να μελετούν τις εντολές τους, χωρίς να ζημιιά και το εθνικό συμφέρον, με αποτέλεσμα τα φοβερά αντίποινα των Γερμανών, εναντίον εκατοντάδων αθώων αμάχων, ενώ αυτοί είχαν εξαφανισθεί. Θα τους κρίνει η Ιστορία. Το ποιοι ήταν οι “σύμμαχοι” Αγγλοι φάνηκε στον εμφύλιο πόλεμο και στο Κυπριακό.

Πολλοί δυστυχώς έγιναν “πράκτορες των Άγγλων”, “αντιστασιακοί”, “οπληρχηγοί” και “καπετάνιοι” όταν πλέον άρχισε η πλάστιγγα να γέρνει σε βάρος των Γερμανών. Οσο κυριαρχούσαν οι Γερμανοί έτρεμαν και λούφαζαν. Μόλις άρχισαν να κυριαρχούν οι σύμμαχοι, (1944) βγήκαν από τα καβούκια τους, αυτοπροσδιορίστηκαν όπως επιθυμούσαν και όταν έφυγαν οι Γερμανοί καμάρωναν!!! στις φωτογραφίες και στις παρελάσεις. Δυστυχώς γι’ αυτούς, ο λαός τους ξέρει και η ιστορία έγραψε τους άξιους και πραγματικούς πατριώτες. Κάποτε είπαν στον Τουρκοκόμο καπετάν Γιάννη Καλογερά, ότι θα τον επισκεπτόταν ο ιστορικός Μουρέλος για να γράψει για τους αγώνες του. Όταν κάποιος του σφύριξε ότι ο Μουρέλος είχε γράψει ότι ήταν Καπετάνιος ο Μπ.....ος, αγανάκτησε και είπε: «...μα αυτός ήταν Καπετάνιος στα μπορδ...λα, πέστε του Μουρέλου να μην έρθει...».

Τα παραπάνω θέματα, καθόσον είναι από αυτά που πονούν, ενοχλούν και βραδύνουν ολόκληρες οικογένειες, παρόλο που η ευθύνη ποτέ δεν είναι συλλογική, ας τα δει λοιπόν ο ιστορικός του μέλλοντος, καθόσον θα μας κρίνει όλους η αληθινή ιστορία. Αυτή η ιστορία είναι γραμμένη με το θάρρος, την αγωνία, το ρίσκο, τα βάσανα, την πείνα, την δίψα, το κρύο,

Ο ήρωας Μιχάλης Γ. Ξηράκης, που πολιορκούμενος στην οικία του από τους Ναζί, σε ηλικία 72 ετών, εφόνευσε τρεις και τραυματίσε άλλους.

Ο ήρωας Ευστράτιος Φλεμετάκης, πολυβολητής στην μεγάλη Μάχη των Κεραμειών (Παναγιάς), έκανε το καθήκον του όσο ελάχιστοι στη γερμανική κατοχή.

Γερμανοσολιάς φρουρεί απαγκονισμένο πατριώτη.

Γερμανοσολιάδες.

τη μάχη και τον θάνατο των πραγματικών αγωνιστών. Γι’ αυτό λέει και το ριζιτικό: «...μ’ έμένα το’ αντρωμένους μου, τα όμορφα παλληκάρια, η μαύρη γη τα χαιρέται στο μαυρισμένο Νάδη...».

Πάντως και η αλήθεια και τα ονόματα πατριωτών και δοσιλόγων και τα αληθινά γεγονότα, παρά τις προσπάθειες κάποιων να τα διαγράψουν ή να τ’ αλλοιώσουν, είναι καταγεγραμμένα και ευκόλως προσβάσιμα, αλλά προπάντων στη μνήμη του λαού κάθε περιοχής. (Έτυχα σε περιστατικό πρόσφατο όπου οι απόγονοι δοσιλόγου, είδαν το όνομα του δημοσιευμένου και καθόσον δεν γνώριζαν για την κατοχική του δράση, κατέφυγαν στον εισαγγελέα). Σήμερα τα πράγματα έχουν ξεκαθαριστεί πλήρως, άσχετα αν μπορούν να δημοσιευθούν. Επίσης καλά θα κάνουν όσοι γράφουν και δημοσιεύουν υποτιθέμενη ιστορία, να προσέχουν να μελετούν και να εξετάζουν καλά τα γεγονότα και τα πρόσωπα, καθόσον στοιχεία υπάρχουν παντού, όπως και άνθρωποι που ξέρουν. Ακόμα ιστορικά στοιχεία που αφορούν την Ελλάδα, εν σχέση με τον Β’ Παγκόσμιο Πόλεμο, να τα ερευνούν καλύτερα, εις βάθος και όχι σοβινιστικά. Όταν γράφεις αντί για ιστορία ανακρίβειες, εκτίθεσαι.

Μια άλλη μεγάλη και πικρή αλήθεια είναι ότι μετά την απελευθέρωση, οι συνεργάτες των Ναζί, οι δοσιλόγοι και οι κάθε λογής προδότες, όχι μόνο δεν δικάστηκαν (πλην ελαχίστων) αλλά ανέλαβαν και πάμπολλα και υψηλά αξιώματα, λόγω της μεταπο-

λεμικής κατάστασης. Αγγλοι - Βασιλιάς - Πολιτικοί κατώτεροι των περιστάσεων - Λίβανος - Καζέρτα - Βάρκιζα - Δεκεμβριανά - Εμφύλιος Πόλεμος - Ψυχρός Πόλεμος κ.λπ. Δυστυχώς οι πιο πολλοί από τους πατριώτες που πολέμησαν τους Ναζί, αντί να τιμηθούν, εδιώχθησαν.

Πρέπει επιτέλους να καταλάβουμε ότι οι ξένοι (κατακτητές ή μη) και σε κάθε εποχή κοίταζαν πάντα το συμφέρον τους, όπως και λογικό είναι. Το θέμα είναι εμείς τι κάνουμε για να γίνουμε καλύτεροι, να διορθωθούμε και να φτιάξουμε κάποτε κράτος.

Δεν μας φταίνει οι ξένοι, για σκεφτείτε.

- Ποιος έφερε τους Πέρσες στο Μαραθώνα; Άνδρες Αθηναίοι.
- Ποιος οδήγησε τους Πέρσες στα νώτα του Λεωνίδα; 500 χρόνια πριν ο Ιούδας προδώσει το Χριστό.
- Τι απέγινε ο νικητής του Μαραθώνα Μιλτιάδης; Άνδρες Αθηναίοι.
- Τι απέγινε ο νικητής της Σαλαμίνας Θεμιστοκλής; Άνδρες Αθηναίοι.
- Τι απέγινε ο νικητής των Πλαταιών Πausanias; Άνδρες Σπαρτιάτες.
- Τι κάναμε του Σωκράτη, που έλεγε αυτά που είπε ο Χριστός 500 χρόνια πριν από Αυτόν; Άνδρες Αθηναίοι.
- Τι κάναμε του Φωκίωνα, (φιλόσοφος, στρατηγός και φίλος του Μ. Αλεξάνδρου) που προ 2.350 χρόνια έλεγε να πάψουν οι πολιτικοί να κλέβουν, άνδρες Αθηναίοι.
- Ποιος σκότωσε τον Καραϊσκάκη;
- Ποιος σκότωσε τον Πάνο Θ. Κολοκοτρώνη;
- Ποιος στραγγάλισε τον Οδυσσέα

Ανδρούτσο;

• Ποιος πρόδωσε το Αρκάδι και έστειλε στις 07-11-1866 το Μουσταφά Πασά να το καταστρέψει;

• Ποιος άλλος εμπόδισε και έστειλε πίσω 500 Αμαριώτες, που είχαν προστρέξει σε βοήθεια της Μονής Αρκαδίου;

• Ποιος, ως νέος Εφιάλτης, οδήγησε τους Τούρκους στα νώτα των επαναστατών, στην μεγάλη Κρητική Επανάσταση 1866 - 69;;;

Και τι ανταλλάγματα έλαβε από τον Μουσταφά Πασά και τα οποία νέμονται και κατέχουν μέχρι σήμερα οι κληρονόμοι του;

• Ποιος σκότωσε τον Καποδίστρια;

• Τι κάναμε του Κολοκοτρώνη;

• Πόσες απόπειρες δολοφονίας κάναμε του Ελευθερίου Βενιζέλου;

• Μικρά Ασία: 3.000 χιλιάδων ετών ξεριζωμένους Ελληνισμός, 700.000 νεκροί, 1.500.000 πρόσφυγες, αιχμάλωτοι άγνωστο πόσοι. Ποιος φταίει; Φταίνει οι ξένοι;

Και για να πλησιάσουμε στις μέρες μας:

• Ποιος ή ποιοι εξαφάνισαν την Εκθεση Ωμοτήτων από το Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών μετακατοχικά, στο πλαίσιο παρακάραξης της ιστορίας, με αποτέλεσμα να έρχονται σήμερα οι Γερμανοί να λένε -άκουσον άκουσον- ότι εμείς κάναμε τις ωμότητες;

• Εχετε ακούσει τους όρους: “Γερμανοσολιάδες”, “Ταγματσαφλίτες”, “Σουμπερίτες” και «Παπαγιαννέοι»; Μήπως ήταν και αυτοί ξένοι;;;

• Γράφει η επιτροπή Καζαντζάκη «πριν από κάθε εκτέλεση οι Γερμανοί συμβουλευόταν τα σημειωματάρια τους». Πού τα είχαν βρει;; Ποιοι τους είχαν δώσει τα στοιχεία;; Υπόψιν ότι οι Γερμανοί χωρίς τους συνεργάτες - προδότες Έλληνες ήταν “τυφλοί”.

• Ποιος έκανε έγγραφη αναφορά στα Γερμανικά Στρατεύματα Κατοχής, για την αντίσταση των κατοίκων του Σκπνέ, με αποτέλεσμα να καεί και ν’ ανατιναχθεί το χωριό και να εκτελεστούν όσοι άνδρες συνελήφθησαν!!!

• Το 1947 μας εδόθη υπό των συμμάχων ο σφαγέας και κατηγορούμενος για τις εκτελέσεις πλέον των 1.000 Κρητών, στρατηγός Andre, εδικάσθη και μετά τρία περίπου χρόνια, του εδόθη χάρη εκ του Βασιλέως!!! Φταίνει οι ξένοι;

Εχετε υπόψη σας, το πώς τροποποιήθηκε από τους πολύπαθους και κατατρεγμένους πατριώτες, μετά την Γερμανική Κατοχή το “πότε θα κάνει ξαστεριά”.

Σας το παραθέτω:

«Πότε θα κάμει ξαστεριά πότε θα Φλεβαρίσει

να πάρω το τουφέκι μου την όμορφη Πατρώνα

να κατεβώ στο Μάλεμε στην αεροκαθίστρα

για να σκοτώσω Γερμανούς και Έλληνες προδότες

απού μας επροδούδανε.

Αυτά δεν έχουν τελειωμό, μήπως τα έκαναν όλα οι ξένοι;

Και μην ξεχνάτε και τον Εμφύλιο πόλεμο, κατά τον οποίο έπαψε να υπάρχει στην Ελλάδα κάθε ίχνος πολιτισμού, αξιοπρέπειας και ανθρωπιάς. Κομμένα, κρεμασμένα και παλουκοκμμένα κεφάλια σε δημόσια θέα, εκτελέσεις κοριτσιών είκοσι ετών κ.λπ.

Διερωτώμαι πώς ορισμένοι “άνθρωποι” μπορούσαν να κοιμούνται;

Τα θηρία της ζούγκλας μπροστά τους δεν είναι τίποτα.

Αλλωστε το είπε και ο Απόστολος Παύλος, εις την προς Τίτον επιστολήν (Κεφ. α’ 12) «Κρήτες αεί ψευσταί κακά θηρία, ηστέρες αργαί...».

Τώρα πολύ θα ήθελαν ορισμένοι, που έχουν συνηθίσει να κάνουν μηνύσεις, να κάνουν και του Απόστολου Παύλου, αλλά είναι λίγο αργά (όχι γιατί έχει πεθάνει - αυτός ζει), αλλά το αδίκημα 2.000 χρόνια μετά, πιστεύω ότι έχει παραγραφεί. Στην μήνυση να γράψουν κατά παντός υπευθύνου, καθόσον «οι έπαινοι» αυτοί, αποδίδονται στον Κρητικό φιλόσοφο, εξακόσια χρόνια πριν από τον Απόστολο Παύλο, Επιμενίδη. Οπότε είναι δικός μας και μας ήξερε καλά.

Επίσης, οι εκτελέσεις και ο αριθμός των νεκρών από τους Ναζί, δείχνουν ποιοι και πού, επολέμησαν τους αλεξιπτωτιστές και τους αλπινοιστές, γι’ αυτό και σ’ αυτούς ξέσπασαν οι Ναζί. (Το ήξερε και ο μέγας Καζαντζάκης όταν είπε το περίφημο: «οι Χανιώτες για τ’ άρματα...»).

Αυτό για να μην μοιράζονται ανεξαιρέτως και «τσάμπα δάφνες» σε όλους, και καθ’ όσον είναι ντροπή στη μνήμη των νεκρών.

ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝΤΕΣ
Χανιά 1423.

Ρέθυμνο 330.

Ηράκλειο 918 (με διπλάσιο αριθμό κατοίκων από το Νομό Χανίων. Περί τους 800+ εκτελεσθέντες είναι λόγω αντιποίνων στη διάρκεια της κατοχής - Βιάννος - Βοριζία - Ανώγεια κ.λπ.).

Λασιθί 213 υπό Ιταλική κατοχή, μέχρι το 1943 και μετά Γερμανική.

Πρόκειται για εκτελεσθέντες, οι νεκροί κατά τη Μάχη και τους βομβαρδισμούς δεν είναι μέσα στον αριθμό αυτό. Το σύνολο των νεκρών στην Κρήτη είναι περίπου 8.600

Σήμερα όσο ποτέ άλλοτε πρέπει να σοβαρευτούμε, ν’ αναλάβουμε τις ευθύνες μας και να κάνουμε πρώτα την αυτοκριτική μας, καθόσον οι καιροί είναι δύσκολοι και δυσκολότεροι μπορεί να έρθουν.

*Ο εκ των ριζών των Λευκών Ορέων γράφων, αρχιτέκτονας, μηχανικός

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παύλος Δρακόπουλος, ΑΠΕ-ΜΠΕ

ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

Γιγάντιο κρουοφαιίστειο βρέθηκε σε πλανήτη νάνο

Τα τελευταία στοιχεία για τον νάνο πλανήτη Δήμητρα που έστειλε στη Γη το διαστημικό σκάφος Dawn (Αυγή) της NASA και μελετήθηκαν από τους επιστήμονες, αποκαλύπτουν την ύπαρξη ενός τεράστιου κρουοφαιίστειου που ξερνά λιωμένο πάγο αντί για καυτή λάβα, καθώς επίσης πολλών μικρομεσαίων κρατήρων και αρκετών επιφανειακών ρωγμών. Όλα αυτά είναι ενδείξεις έντονων και πολυπλοκών εσωτερικών γεωλογικών διαδικασιών που θυμίζουν αντίστοιχες στη Γη.

Για πρώτη φορά οι επιστήμονες παρουσίασαν, σε έξι ξεχωριστές επιστημονικές δημοσιεύσεις στο περιοδικό "Science", την πιο ολοκληρωμένη μέχρι σήμερα -και απρόσμενη- εικόνα για το μεγαλύτερο αντικείμενο στη ζώνη των αστεροειδών μεταξύ Άρη και Δία. Η "Αυγή" συνεχίζει να βρίσκεται σε τροχιά γύρω από τη Δήμητρα και να στέλνει νέα δεδομένα.

Με βάση τα έως τώρα στοιχεία, η Δήμητρα διαθέτει ένα τουλάχιστον μεγάλο κρουοφαιίστειο πάγου (γνωστό και ως κρουοφαιίστειο), το Αχούνα Μονς, το οποίο εκτιμάται ότι δημιουργήθηκε σχετικά πρόσφατα, πριν από περίπου 200 εκατομμύρια χρόνια. Δεν πιστεύεται ότι έκτοτε έχει γίνει άλλη έκρηξη του κρουοφαιίστειου.

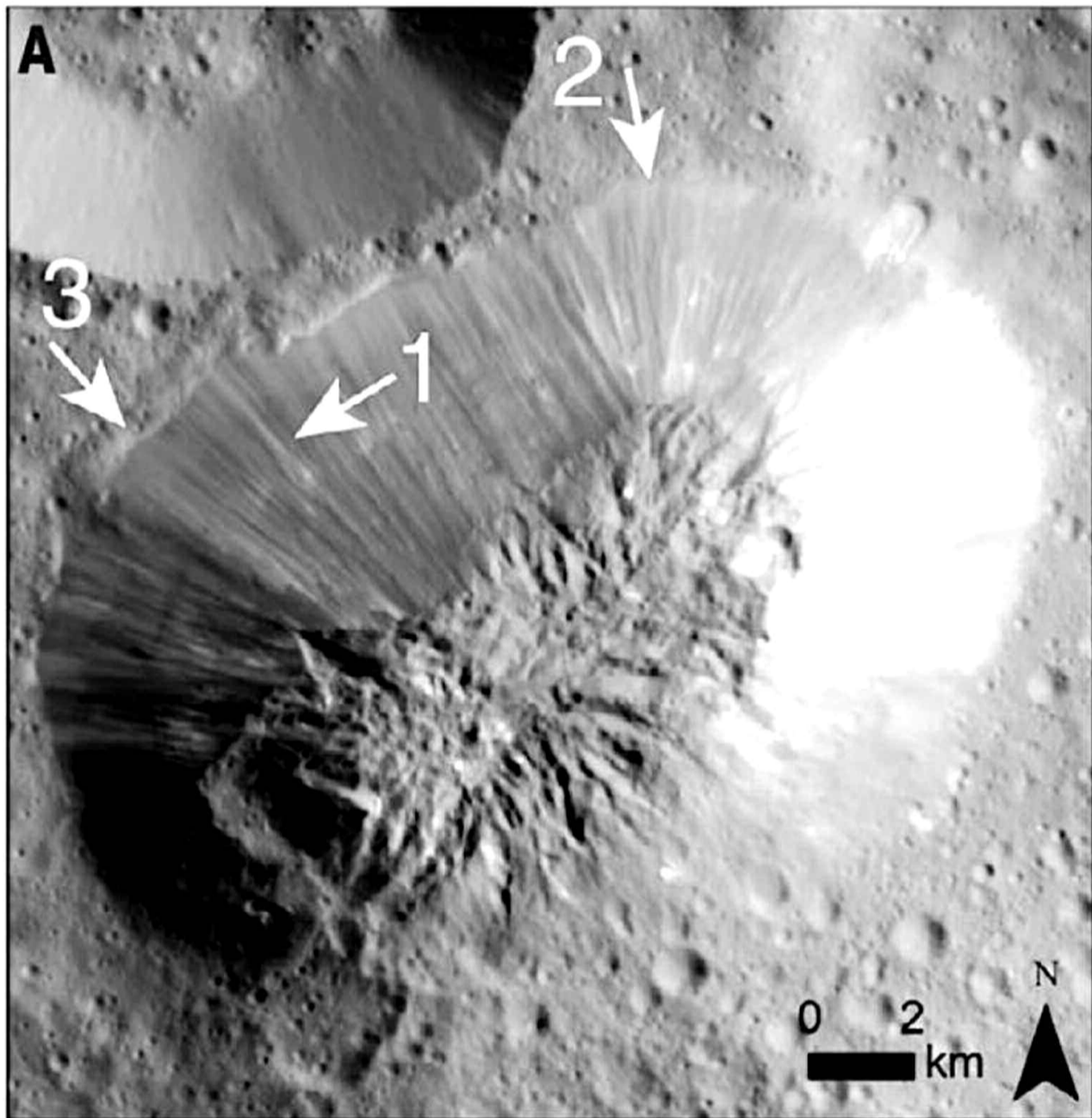
Προς το παρόν παραμένει ασαφές με ποιά υλικά τροφοδοτείται το κρουομάγμα του εν λόγω κρουοφαιίστειου, ύψους περίπου τεσσάρων χιλιομέτρων, που είναι και το υψηλότερο όρος της Δήμητρας, περίπου το ήμισυ του Εβερεστ. Το κρουομάγμα πιθανώς αποτελείται από ένα μίγμα αλάτων χλωρίου ή αμμωνίας και παγωμένου νερού. Πιθανά -αλλά όχι σίγουρα- κρουοφαιίστεια έχουν εντοπισθεί επίσης στον Πλούτωνα και ίσως στον δορυφόρο Τιτάνα του Κρόνου. Πάντως ορισμένοι πλανητικοί επιστήμονες δεν έχουν ακόμη πεισθεί ότι όντως το Αχούνα Μονς είναι κρουοφαιίστειο και περιμένουν περισσότερα στοιχεία επ' αυτού.

Αλλά στοιχεία δείχνουν ότι η επιφάνεια του νάνου πλανήτη, όπου η μέση θερμοκρασία είναι μείον 113 βαθμοί Κελσίου, αποτελείται από ένα παράξενο μίγμα βράχων και πάγου σε ποσοστό 60% και 40% αντίστοιχα, που οι επιστήμονες δεν έχουν δει αλλού στο ηλιακό μας σύστημα.

Η Δήμητρα (Ceres), που έχει ηλικία 4,5 δισ. ετών, διαθέτει στην επιφάνειά της πολύ νερό σε μορφή πάγου, η προέλευση του οποίου παραμένει επίσης απροσδιόριστη. Δεν αποκλείεται μάλιστα να υπάρχουν μεγάλες ποσότητες υπόγειου νερού ή και ένας υπόγειος ωκεανός, όπως στον δορυφόρο Εγκέλαδο, αν και το πιθανότερο είναι ότι αυτός υπήρξε κάποτε, αλλά όχι πια σήμερα. Ο,τι κι αν συμβαίνει, οι ερευνητές θεωρούν πιθανό ότι η Δήμητρα μπορεί ακόμη και τώρα να φιλοξενήσει (μικροβιακή) ζωή.

Ακόμη, οι επιστήμονες ανακάλυψαν στο νάνο πλανήτη φορτισμένα ηλιακά σωματίδια, καθώς ο ηλιακός άνεμος αλληλεπιδρά με τη Δήμητρα, από το οποίο συμπεραίνεται ότι η τελευταία ίσως διαθέτει μια ασθενή ατμόσφαιρα.

Η "Αυγή", μία αποστολή κόστους 467 εκατομμυρίων δολα-

ρίων, εκτοξεύθηκε το 2007. Μεταξύ Ιουλίου 2011-Σεπτεμβρίου 2012 τέθηκε σε τροχιά γύρω από τον μεγάλο αστεροειδή Εστία (το δεύτερο μεγαλύτερο σώμα στη ζώνη αστεροειδών μεταξύ Άρη-Δία) και τον Μάρτιο του 2015 έφθασε στη Δήμητρα. Είναι η πρώτη διαστημοσυσκευή στην ιστορία που στο ίδιο ταξίδι τέθηκε σε τροχιά γύρω από δύο διαδοχικά ουράνια σώματα.

Πρόσφατα η NASA επέκτεινε για μια διετία την αποστολή του Dawn και, παράλληλα, έδωσε εντολή στο σκάφος να ανέβει σε

υψηλότερη τροχιά, στα 1.460 χιλιόμετρα, από τα 385 χλμ. που εκινείτο έως τώρα. Ο λόγος είναι για να εξοικονομηθούν καύσιμα (υδραζίνη), που θα επιτρέψουν την παράταση της αποστολής. Το σκάφος θα συνεχίσει να μελετά την μορφολογία της Δήμητρας και τις γεωλογικές διαδικασίες της.

Σύνδεσμος: Για τις πρωτότυπες επιστημονικές εργασίες στις διεύθυνσεις: <http://science.sciencemag.org/content/353/6303/aaf4286> και <http://science.sciencemag.org/content/353/6303/1008>

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ ΥΛΙΚΑ

Νέο είδος πλαστικού για δροσερά υφάσματα

Αυτό το ντύσιμο θα είναι "κουλ" (cool) κυριολεκτικά και όχι μεταφορικά. Ερευνητές στις ΗΠΑ ανέπτυξαν ένα χαμηλού κόστους ύφασμα με βάση το πλαστικό, το οποίο, όταν φοριέται σε ρούχα, μπορεί να δροσίσει το σώμα πολύ καλύτερα από τα υπάρχοντα φυσικά ή συνθετικά υφάσματα, που φοράμε σήμερα.

Οι επιστήμονες, με επικεφαλής τον αναπληρωτή καθηγητή Γι Κούι του Τμήματος Επιστήμης και Μηχανικής Υλικών του Πανεπιστημίου Στάνφορντ της Καλιφόρνια, που έκαναν τη σχετική δημοσίευση στο περιοδικό "Science", δήλωσαν ότι ανοίγει ο δρόμος για μια νέα οι-

κογένεια υφασμάτων, που θα δροσίζουν τους ανθρώπους στα ζεστά κλίματα, μειώνοντας επιπλέον την ανάγκη για κλιματισμό στους εσωτερικούς χώρους.

«Αν μπορούμε να δροσίσουμε τον άνθρωπο παρά το κτήριο όπου ζει ή εργάζεται, τότε θα εξοικονομήσουμε και ενέργεια», δήλωσε ο Κούι.

Το νέο ύφασμα επιτρέπει στο σώμα να αποβάλλει τη θερμοκρασία έτσι ώστε όποιος το φοράει, νιώθει πιο δροσερή την επιφάνειά του δερμάτος του, από ό,τι αν φορούσε ένα βαμβακερό ρούχο. Το νέο υλικό αυξάνει τη θε-

ρμοκρασία του δέρματος μόνο κατά 0,8 βαθμούς Κελσίου έναντι 3,5 βαθμών για ένα βαμβακερό ύφασμα και 2,9 βαθμών για ένα εμπορικά διαθέσιμο ύφασμα από συμβατικό πολυαιθυλένιο.

Το μυστικό βρίσκεται στο ότι το νέο υλικό αφενός αντανακλά μακριά τις ακτίνες του ήλιου και αφετέρου επιτρέπει τη διαφυγή της υπέρυθρης ακτινοβολίας από το σώμα (αυτή που είναι αόρατη, αλλά καθιστά κάποιον ορατό με τις ειδικές διόπτρες νυχτερινής όρασης).

Το 40% έως 60% της θερμότητας του σώματος μπορεί να διαφύγει στο περιβάλλον σε

μορφή υπέρυθρης ακτινοβολίας, αν δεν εμποδισθεί από κουβέρτες ή ρούχα.

Οι ερευνητές συνδύασαν νανοτεχνολογία, φωτονική και χημεία για να προσδώσουν σε ένα είδος πλαστικού, το πολυαιθυλένιο, χαρακτηριστικά τέτοια που το καθιστούν δροσιστικό ύφασμα.

Σύνδεσμος: Για την πρωτότυπη επιστημονική εργασία στη διεύθυνση:

<http://science.sciencemag.org/content/353/6303/1019>

Επιμέλεια:
ΣΑΚΗΣ ΚΟΥΒΑΤΣΟΣ
info@herb.gr

Βιότοπος - περιγραφή

Λατινική ονομασία του βοτάνου είναι FERULA assafoetida (Φέρουλα η ασαφέτιδα). Ανήκει στην οικογένεια των Σκιαδοφόρων. Δηλαδή ανήκει στην ίδια οικογένεια όπως ο άνηθος, ο μαϊντανός, το σέλινο και το μάραθο. Στην εμφάνιση του μοιάζει με το μάραθο αλλά η δυσσομία που αναδύει είναι χαρακτηριστική.

Ασαφέτιδα

Είναι ιθαγενές του Δυτικού Αφγανιστάν και του Ανατολικού Ιράν. Στη χώρα μας συναντούμε την ποικιλία *Asa communis*.

Είναι ένα ποώδες πολυετές φυτό που το ύψος του φτάνει μέχρι 2 μέτρα. Στέλεχος συμπαγές με μίσχους οι οποίοι στη βάση του φυτού έχουν διάμετρο 5-8 εκατοστά. Φύλλα με μήκος 30-40 εκατοστά. Ανθη κίτρινου χρώματος σε μεγάλα σκιάδια.

Για θεραπευτικούς σκοπούς και το μαγείρεμα χρησιμοποιείται η ρητίνη που προέρχεται από τις ρίζες και τα ριζώματα του φυτού. Όταν είναι φρέσκια έχει λευκό γκριζό χρώμα που με την πάροδο του χρόνου γίνεται κίτρινο και μετά καφέ.

Στο εμπόριο η ρητίνη βρίσκεται υπό μορφή κρυσταλλικής ή λεπτής κίτρινης σκόνης ή σε τεμάχια ως τσίχλα. Η μυρωδιά της είναι έντονη όπως των σάπιων κρεμμυδιών. Όταν όμως χρησιμοποιείται στο μαγείρεμα (σε πολύ μικρές ποσότητες), η μυρωδιά αυτή διαλύεται αφήνοντας μία λεπτή γεύση σκόρδου και κρεμμυδιού.

Η σκόνη που πωλείται στο εμπόριο περιέχει 30% ασαφέτιδα και το υπόλοιπο είναι σκόνη ρυζιού και αραβικό κόμμι.

Έχει μακρά ιστορία χρήσης ως θεραπευτικό φυτό. Χρησιμοποιείται επίσης ως μπαχαρικό ή συντηρητικό τροφίμων.

Ιστορικά στοιχεία

Η ονομασία ασαφέτιδα προέρχεται από το περσικό "aso" που σημαίνει ρητίνη και το λατινικό "Foetida" που αναφέρεται στην ισχυρή θειώδη οσμή του φυτού.

Η Ασαφέτιδα θεωρείται το βότανο που αντικατέστησε το διάσημο Σύλφιο της Κυρηναικής, στα παράλια της Βόρειας Αφρικής.

Το Σύλφιο ήταν ένα διάσημο βότανο της αρχαιότητας. Χρησιμοποιήθηκε από τις γυναίκες (τον 7ο π.Χ. αιώνα) ως αντισυλληπτικό μέσο. Ήταν ένα σπάνιο φυτό που αναπτύχθηκε σε μια στενή ζώνη πλάτους 50 χιλιομέτρων στις ακτές της Κυρηναικής (στη σημερινή Λιβύη).

Ήταν πολύ γνωστό βότανο την εποχή εκείνη. Οι συλλογείς του βοτάνου είχαν σημαντικά έσοδα από το εμπόριο του. Η χρήση του φυτού έχει απαθανατιστεί σε Κυρηναικό νόμισμα της εποχής εκείνης. Το νόμισμα αναπαριστά μία γυναίκα που με το χέρι της έχει γείρει ένα κλαδί

του φυτού έτσι ώστε το άνθος του να δείχνει την αναπαραγωγική της περιοχή.

Τα αρχαία κείμενα αναφέρουν το Σύλφιο ως αντισυλληπτικό μέσο. Οι γυναίκες που δεν ήθελαν να γονιμοποιήσουν έπιναν μία ποσότητα, όσο το μέγεθος ενός μπιζελιού, μία φορά τον μήνα.

Ο Διοσκουρίδης το συνιστούσε ως αντισυλληπτικό και εκτριωτικό.

Το βότανο όμως ήταν αδύνατον να καλλιεργηθεί παρά τις προσπάθειες που έκαναν. Σταδιακά με την υπεσugoμιά του άρχισε να γίνεται σπάνιο. Η εξαφάνισή του ήταν θέμα χρόνου και δεν άργησε να γίνει. Μέσα σε μερικές δεκαετίες το εξαίρετο αυτό φυτό εξαφανίστηκε από τη γη. Οι γυναίκες της εποχής μη μπορώντας να το

βρουν πλέον στο εμπόριο στράφηκαν σε άλλα φυτά της οικογένειας *Ferula*. Επέλεξαν την Ασαφέτιδα ως υποκατάστατο του Σύλφιου.

Οι στρατιώτες του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην εκστρατεία τους στην βορειοανατολική Περσία βρήκαν την Ασαφέτιδα στην οποία αναγνώρισαν μεγάλη ομοιότητα με το Σύλφιο της Κυρηναικής. Με δεδομένο ότι το Σύλφιο ήταν ήδη σπάνιο, η Ασαφέτιδα έγινε στην Ελλάδα δεκτή με ικανοποίηση αν και ήταν λιγότερο γευστική. Ο Διοσκουρίδης τον 1ο αιώνα μ.Χ. έγραφε. «Το Σύλφιο της Κυρηναικής ακόμη και όταν απλά το δοκιμάσεις διεγείρει όλο το σώμα και έχει πολύ υγιές άρωμα, τόσο που δεν το καταλαβαίνεις στην αναπνοή ή το αντιλαμβάνεσαι πολύ λίγο. Αυτό όμως της Περσίας είναι λιγότερο ισχυρό και έχει ασχημότερη γεύση». Μετά την εξαφάνιση του Σύλφιου, η Ασαφέτιδα έγινε δεκτή με ευχαρίστηση τόσο από τους γιατρούς όσο και από τους μάγειρες της αρχαιότητας.

Με την πτώση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας η χρήση του φυτού ξεχάστηκε και μέχρι τον 16ο αιώνα είχε λησμονηθεί και η θεραπευτική και η μαγειρική του χρήση.

Η Ασαφέτιδα μετά το 1500 μ.Χ. άρχισε να χρησιμοποιείται ως βότανο και στη μαγειρική με δειλά βήματα. Το 1918 στην πανδημία της Ισπανικής γρίπης χρησιμοποιήθηκε έντονα για την καταπολέμηση αυτής της αρρώστιας που θέρισε την Ευρώπη. Χρησιμοποιήθηκε ως αντίδοτο οπίου σε οπιομανείς.

Στην Ινδία και την Περσία χρησιμοποιείται παρά την δυσάρεστη μυρωδιά της ως καρύκευμα και θεωρείται ότι ασκεί διεγερτική δράση στον εγκέφαλο. Την χρησιμοποιούν ως διεγερτικό της πέψης, για τον μετεωρισμό, τους κολικούς και ως ήπιο καθαρτικό

Συστατικά - χαρακτήρας

Περιέχει ρητίνες (εστέρες του φερούλικού οξέος, ελεύθερο φερούλικό οξύ, ασαρεσινονατόνες και φαρνεσιφερόνες Α, Β και C, παράγωγα κουμαρίνης και συγκροτήματα κουμαρίνης - σεσκικτερπενίων). Επίσης περιέχει αιθέριο έλαιο (ενώσεις που περιέχουν θείο με δισουλφίδια ως κύρια συστατικά).

Το κόμμι του φυτού περιέχει γλυκόζη, γαλακτόζη, L-αραβινόζη, ραμνόζη και γλυκουρονικό οξύ.

Ανθιση - χρησιμοποιούμενα μέρη - συλλογή

Για θεραπευτικούς σκοπούς χρησιμοποιείται το κόμμι ελαιορητίνης που λαμβάνεται με τη χάραξη νωπών ριζωμάτων και ριζών. Ο Ιούνιος είναι ο μήνας τον οποίο συλλέγεται ο χυμός από φυτά τουλάχιστον 4 ετών. Οι ρίζες των φυτών που δεν έχουν λουλούδια κόβονται και εκτίθενται στη σκιά για 5-6 εβδομάδες. Στο διάστημα αυτό ο

χυμός βγαίνει από τη ρίζα και σκληραίνει διαμορφώνοντας την ρητίνη του φυτού.

Θεραπευτικές ιδιότητες και ενδείξεις

Το βότανο δρα ως άφυσος, αντισπασμωδικό και αποχρεμπτικό.

Βοηθά σε προβλήματα μετεωρισμού και σε σπασμωδικές διαταραχές. Το μάσημα της τσίχλας του φυτού βοηθά σε προβλήματα υστερίας..

Δρα θετικά σε βρογχίτιδα, άσθμα, κοκίτη, νευρικές διαταραχές παιδιών.

Είναι χρήσιμη σε μια σειρά διαταραχών όπως λευκόρροια, επώδυνη έμμηνο ρύση, πρόωρο τοκετό, ανεπιθύμητη έκτρωση και στειρώση.

Η Ασαφέτιδα ακόμη βοηθά στην καλή πέψη και ανακουφίζει από πονόδοντο αναμεμιγμένη με χυμό λεμονιού.

Σύγχρονες έρευνες για την αντισυλληπτική ικανότητα του φυτού, σε πειράματα σε αρουραίους παρουσίασαν θετικά αποτελέσματα. Στις έρευνες αυτές η Ασαφέτιδα ανέστειλε εγκυμοσύνες των πειραματόζωνων (που είχε προκληθεί με εμφύτευση γονιμοποιημένων ωαρίων) σε ποσοστό 40%. Το φυτό *F. orientalis* ανέστειλε κατά 50% ενώ το φυτό *F. jaeschikaena* σε ποσοστό 100%!

Θεωρείται ότι το βότανο έχει αντιϊκές ιδιότητες και έχει χρησιμοποιηθεί σε θεραπεία γρίπης και γρίπης των χοίρων.

Επιστήμονες του Πανεπιστημίου της Ταϊβάν αναφέρουν ότι η ρίζα του φυτού περιέχει ουσίες που σκοτώνουν τους ιούς που προκαλούν την γρίπη των χοίρων H1N1.

Ένα από τα πλεονεκτήματα της ασαφέτιδας είναι η μείωση της αρτηριακής πίεσης γιατί αραιώνει το αίμα. Είναι συνεπώς καλό για ενθλιπτικές αλλά όχι για βρέφη.

Σήμερα θεωρείται φυσική αρωματική ουσία και χρησιμοποιείται ευρέως στα τρόφιμα.

Παρασκευή και δοσολογία

Η δοσολογία υπό μορφή σκόνης είναι 0,3 έως 1 γραμμάρια τρεις φορές την ημέρα.

Σε προβλήματα αναπνευστικών προβλημάτων χρησιμοποιούμε 3-6 εκατοστά τσίχλας του βοτάνου με 2 κουταλιές μέλι, μία κουταλιά χυμό φύλλων πιπεριάς και μισό κουταλάκι χυμό λευκού κρεμμυδιού.

Το βράζουμε για 10 λεπτά και πίνουμε τρεις φορές τη ημέρα.

Προφυλάξεις

Η υπερβολική δόση προκαλεί εμετό ή μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα σε αντιπηκτική ή αντιυπερτασική θεραπεία.

Η χρήση της τσίχλας της Ασαφέτιδας έχει ως παρενέργεια την έντονη οσμή των ούρων. Δεν πρέπει να χρησιμοποιείται από νήπια λόγω της οξειδωτικής επίδρασης του στην εμβρυϊκή αιμοσφαιρίνη με αποτέλεσμα την εμφάνιση μεθαιμοσφαιριναιμίας. Την αποφεύγουμε κατά τη διάρκεια του θηλασμού.

Υ.Γ: Όλα τα προηγούμενα άρθρα της στήλης μπορούμε να τα βρούμε στη διεύθυνση www.herb.gr.

Επίσης αν κάποιος φίλος αναγνώστης γνωρίζει οποιαδήποτε θεραπευτική ιδιότητα βοτάνου του τόπου μας που δεν είναι ευρέως γνωστή ή έχει κάποιο ερώτημα μπορεί να το απευθύνει στην ηλεκτρονική διεύθυνση skounatsos11@gmail.com